

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра іспанської та французької філології

**Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти ступеня «магістр»
на тему: « КОНЦЕПТ БАТЬКІВЩИНА В ІСПАНОМОВНІЙ ПРОЗІ:
ЛІНГВОКОГНІТИВНИЙ ТА ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТИ »**

Допущено до захисту
« ___ » _____ року

Студентки групи Ммлі 01-18
факультету романської філології і
перекладу
освітньо-професійної програми _
Сучасні філологічні студії (іспанська
мова і друга іноземна мова): лінгвістика і
перекладознавство
за спеціальністю 035 Філологія

Ємельянової Олени Станіславівни

Завідувач кафедри
іспанської та французької
філології

_____ **Савчук Р.І.**
(підпис) (ПІБ)

Науковий керівник:
канд. філол. наук, професор Скробот А.І.
(науковий ступінь, вчене звання, ПІБ)

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA DE UCRANIA

UNIVERSIDAD NACIONAL LINGÜÍSTICA DE KYIV

Departamento de filología hispánica y francesa

TRABAJO DE MÁSTER EN FILOLOGÍA

**sobre el tema: « EL CONCEPTO PATRIA EN LA PROSA HISPANA:
ASPECTOS LINGÜOCOGNITIVO Y PRAGMÁTICO »**

Autorizado a la defensa

« ___ » _____

De la estudiante de grupo Mmli 01-18
de la facultad de filología romana y
traducción

área de formación profesional

6.020303 Filología (Lengua y Literatura
(español))

Yemeliánova Olena

Jefe de departamento de
Filología hispánica y francesa

_____ Savchuk R.I.
(firma) (nombre, apellido)

Dirigente científico:
candidata en ciencias filológicas, profesora
Skrobot A.I

(grado, título universitario, nombre, apellido)

Escala nacional _____

Calificación final _____

Evaluación ECTS _____

KYIV – 2019

АНОТАЦІЯ

Ємельянова О. С. Концепт БАТЬКІВЩИНА в іспаномовній прозі: лінгвокогнітивний та прагматичний аспекти. – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти ступеня « магістр », спеціальність 035.051 Філологія Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська. – Київський національний лінгвістичний університет, Київ, 2019.

Кваліфікаційна робота присвячена вивченню лінгвокогнітивного і прагматичного аспектів реалізації концепту БАТЬКІВЩИНА в іспаномовній прозі (на матеріалі літературних текстів письменників « Покоління 98 року »). Актуальність наукової роботи зумовлена відповідністю загальним спрямуванням сучасної лінгвістики на дослідження концептів.

Дослідження концепту БАТЬКІВЩИНА в іспаномовній прозі передбачало декілька етапів розвідки. Було здійснено аналіз даних лексикографічних джерел та побудова номінативного поля концепту БАТЬКІВЩИНА. На другому етапі реалізовано аналіз семантичної структури концепту БАТЬКІВЩИНА (за методикою В.І. Карасика) в творчості « Покоління 98 року ». Значну увагу приділено дослідженню образної складової концепту.

У першому розділі роботи сформульовано теоретичні засади дослідження концептів в іспаномовній прозі, зокрема в літературних текстах « Покоління 98 року ». У другому розділі описано методологію і розроблено методику подальшого дослідження. У третьому розділі схарактеризовано особливості репрезентації концепту БАТЬКІВЩИНА і визначено лексичні способи його номінації у художніх творах « Покоління 98 року ».

Ключові слова: концепт БАТЬКІВЩИНА, художній концепт, « Покоління 98 року », національна ідентичність, лінгвокогнітивний напрям, концептуальний аналіз, семантико-когнітивний підхід, прагматика.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1.....	9
ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ БАТЬКІВЩИНА У ТВОРЧОСТІ « ПОКОЛІННЯ 98 РОКУ ».....	9
1.1 Концепти як предмет вивчення когнітивної лінгвістики	9
1.2 Основні напрями дослідження концепту.....	14
1.3 Структура концепту.....	18
1.4 Класифікація концептів	22
1.5 Художній концепт як одиниця індивідуально-авторської картини світу	24
1.6 Основні характерні риси творчості « Покоління 98 року ».....	27
Висновки до розділу 1	31
РОЗДІЛ 2.....	33
МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ БАТЬКІВЩИНА У ТВОРЧОСТІ « ПОКОЛІННЯ 98 РОКУ ».....	33
2.1 Конвергенція лінгвокогнітивного і прагматичного підходів під час дослідження концепту БАТЬКІВЩИНА.....	33
2.2 Методологія дослідження концептів	37
2.3 Методика дослідження концепту БАТЬКІВЩИНА у творчості « Покоління 98 року »	49
Висновки до розділу 2	51
РОЗДІЛ 3.....	53
ЛЕКСИЧНА ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ БАТЬКІВЩИНА У ТВОРЧОСТІ « ПОКОЛІННЯ 98 РОКУ »	53
3.1 Концепт БАТЬКІВЩИНА в іспанській лінгвокультурі	53
3.2 Концепт БАТЬКІВЩИНА у творчості Антоніо Мачадо.....	56
3.3 Концепт БАТЬКІВЩИНА у творчості Мігеля де Унамуну	64
3.4 Концепт БАТЬКІВЩИНА у творчості Асоріна.....	69
Висновки до розділу 3	73

ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	80
СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ.....	85
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	86
ДОДАТКИ.....	87

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку мовознавства дослідження концепту стає все більш актуальним. Термін « концепт » є одним із ключових понять лінгвістики. Проблемами вивчення природи концепту у межах певних дослідницьких напрямів займалися такі учені, як Дж. Лакофф, А. Вежбицька, О.О. Потебня, О.С. Кубрякова, Н.Д. Арутюнова, В.І. Карасик, О.О. Селіванова, М.М. Болдирєв, С.Г. Воркачов, Й.А. Стернін, З.Д. Попова, С.О. Аскольдов, С.А. Жаботинська, Л.І. Белехова, І.О. Голубовська та ін. Художній концепт розглядали С.О. Аскольдов, В.Г. Ніконова, Л.І. Белехова, Н.С. Болотнова, О.М. Кагановська, Д.С. Лихачов, Л.В. Міллер, І.А. Тарасова та ін.

Актуальність дослідження визначається її відповідністю антропоцентричним спрямуванням сучасної лінгвістики. Починаючи з кінця 90-х років, концепт БАТЬКІВЩИНА привертає увагу науковців, оскільки він пов'язаний з етнічною самосвідомістю і відображає проблеми національної ідентичності у мові. Незважаючи на те, що дослідженню концепту БАТЬКІВЩИНА в іспанській мові присвячені роботи В.С. Кучерявих, Т.І. Колабінової, М.Д. Добон Антон, репрезентація концепту БАТЬКІВЩИНА в іспанській літературі, зокрема у творчості « Покоління 98 року », залишається малодослідженою темою і потребує детального вивчення, особливо сьогодні, коли в Іспанії відбувається переоцінка цінностей і формується нова картина світу. Крім того, тенденція до конвергенції лінгвокогнітивного та прагматичного підходів у лінгвістиці обумовлює цілісне дослідження аспектів концепту БАТЬКІВЩИНА.

Об'єкт дослідження – концепт БАТЬКІВЩИНА в іспаномовній прозі.

Предмет дослідження – лінгвокогнітивні та прагматичні характеристики концепту БАТЬКІВЩИНА в іспаномовній прозі.

Мета дослідження – здійснити аналіз особливостей актуалізації лінгвокогнітивного та прагматичного аспектів концепту БАТЬКІВЩИНА в іспаномовній прозі.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- проаналізувати основні напрями дослідження концепту і розкрити понятійний апарат дослідження;
- дослідити структуру і класифікації концепту;
- схарактеризувати основні теми творчості « Покоління 98 року » і місце « проблеми Іспанії » у них;
- розглянути методологію дослідження концептів і на основі цього розробити методику дослідження концепту БАТЬКІВЩИНА;
- визначити лексичні способи вербалізації концепту БАТЬКІВЩИНА у художніх творах « Покоління 98 року »;
- проаналізувати структуру концепту БАТЬКІВЩИНА у текстах трьох авторів « Покоління 98 року » (за В. І. Карасиком);
- здійснити порівняльний аналіз особливостей репрезентації концепту БАТЬКІВЩИНА у творчості різних письменників « Покоління 98 року »

Матеріалом дослідження слугують поезії Антоніо Мачадо зі збірки « Campos de Castilla »; збірка есе « En torno al casticismo » і поезії « Logré morir con los ojos abiertos », « Tú me levantas, tierra de Castilla » Мігеля де Унамуно; есе зі збірки « Castilla » Асоріна.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові методи аналізу та синтезу для опрацювання наявних теоретичних джерел із досліджуваної проблематики, а також метод порівняння, індукції. Для дослідження концепту БАТЬКІВЩИНА у текстах « Покоління 98 року » застосовано метод ідентифікації художніх концептів – для виокремлення концепту; метод лінгвокультурологічного аналізу, що уможливило визначення впливу культурного контексту на сприйняття Батьківщини авторами; метод дескриптивного і лінгвостилістичного аналізу – для встановлення типу значення лексичних засобів. Дослідження лінгвокогнітивних характеристик здійснено за допомогою методу концептуального аналізу.

Практичне значення дослідження визначається можливістю використання його результатів у викладанні стилістики, історії іспанської літератури, у спецкурсах із когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології.

Апробацію результатів дослідження здійснено на міжнародній науково-практичній конференції « AD ORBEM PER LINGUAS. ДО СВІТУ ЧЕРЕЗ МОВИ » (Київ, 20-22 березня, 2019).

Публікації. Основні тези кваліфікаційної роботи викладено у « Матеріалах міжнародної науково-практичної конференції « AD ORBEM PER LINGUAS. ДО СВІТУ ЧЕРЕЗ МОВИ » (Київ, 2019).

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

У вступі визначається актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи, визначено об'єкт і предмет дослідження, сформульовано мету і завдання, окреслено матеріал і використані методи аналізу, розкрито новизну, теоретичне і практичне значення результатів, описано структуру роботи.

У першому розділі розглянуто ключові терміни і поняття когнітивної лінгвістики, розкрито різні підходи до визначення структури концептів і їх класифікацій, здійснено загальну характеристику творчості « Покоління 98 року »

Другий розділ присвячено аналізу сучасного стану когнітивного і прагматичного підходів у лінгвістиці, методології дослідження концептів і розробці своєї методики подальшого дослідження концепту на основі розглянутих методик.

У третьому розділі представлено аналіз способів вербалізації концепту БАТЬКІВЩИНА у творчості різних авторів « Покоління 98 року », актуалізації його лінгвокогнітивних та прагматичних характеристик, а також досліджено структуру концепту БАТЬКІВЩИНА у різних авторів.

Після кожного розділу наведено висновки. У загальних висновках представлено результати усієї виконаної роботи.

Список використаних джерел налічує 61 позицію. Список лексикографічних джерел включає у себе 3 позиції. До списку джерел ілюстративного матеріалу входять 9 позицій.

У додатках представлено таблиці основних напрямів дослідження концепту, структури концепту, таблицю лексичних вербалізаторів концепту БАТЬКІВЩИНА, а також графічний аналіз поезії.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ БАТЬКІВЩИНА У ТВОРЧОСТІ « ПОКОЛІННЯ 98 РОКУ »

1.1 Концепти як предмет вивчення когнітивної лінгвістики

Наприкінці 70-х років ХХ століття у лінгвістиці закономірно відбувся перехід до когнітивної парадигми. Це по-новому сформувало науку про мову: наблизило її уявлення до людського мислення та цілей спілкування. Важливим досягненням лінгвістики стало те, що мову почали розглядати з позицій її участі у пізнавальній діяльності людини.

У цей час в постнекласичній науці відбувається перенесення фокусу уваги з суб'єкт-об'єктної моделі на вивчення суб'єктивності, що розглядається як невід'ємна характеристика будь-якого фрагмента буття. В результаті вчені дійшли висновку, що всі явища світу можуть сприйматися тільки через суб'єкт, через його сприйняття, оцінку, його картину світу і т.д. В аналітичній філософії, зокрема в її лінгвістичній версії, прийнято вважати, що за загальними особливостями мови стоять загальні « параметри » і властивості реальності (Д. Девідсон). Вивчення загальної структури природної мови, на думку Д. Девідсона, дає в більшості випадків справжню картину світу [51, с. 50].

В результаті, як пише засновник американської когнітивної лінгвістики Н. Хомський, « спеціальне вивчення структури мови може сприяти розумінню людського розуму » [6, с. 50], що стало методологічним принципом когнітивної лінгвістики. Мова отримала статус « вікна в людську свідомість » [52, с. 96], а мовні структури стали матеріалом для міркування про ментальні репрезентації (ментальні моделі Ф. Джонсона-Лерда, ментальні простори Ж. Фокоп'є, ідеалізовані когнітивні моделі Дж. Лакофф і т.д.). Сьогодні досягнення лінгвістики, що розглядає мову як когнітивний механізм, свідчать про те, що « мовна структура в принципі не довільна, навпаки, вона істотно мотивована

складом когнітивної структури, яка « відбивається » в дзеркалі природної мови » [18, с. 75].

У когнівістиці основна увага приділяється когнітивним процесам і когніції в цілому, досліджуються не просто дії, а їх ментальні репрезентації, символи, стратегії людини, які і породжують ці дії на основі знань; тобто когнітивний світ людини вивчається з позицій її поведінки і діяльності, що перебігають за активної участі мови.

Таким чином, центральною в когнітивній лінгвістиці є категорія знання, проблема видів знання і способів їх мовної репрезентації, оскільки саме мова є основним засобом фіксації, зберігання, переробки і передачі знання.

Нова парадигма передбачала значне приділення уваги двом основним функціям мови. Перша – когнітивна функція, яка представлена як зв'язок мови із когнітивними процесами, з усіма способами отримання, опрацювання, зберігання інформації про світ. Друга – це комунікативна функція, яка пояснює, як і в якому саме контексті реалізується мовна одиниця.

В межах цього когнітивно-орієнтованого методологічного підходу мова описується як найважливіша частина людської концептуальної системи, яка знаходиться в свідомості мовців [60, с. 14]. Слово розглядається не як якась об'єктивна реальність, що існує відокремлено, воно обумовлено нашою пізнавальною функцією, включаючи людське сприйняття, здатність до категоризації та концептуалізації, переплітаючись з міжособистісним досвідом взаємодії людини.

Лінгвістика починає враховувати всі аспекти людських факторів у мові: її суб'єктивний, антропоморфний та антропоцентричний характер. Через це сучасна лінгвістична наука стає антропоцентрично орієнтованою, психологічно обґрунтованою і спрямованою на дискурсивні механізми, переплетені з розумінням світу мовцями. Наприклад, в когнітивній лінгвістиці вчені намагаються показати найбільш релевантні риси, накопичені в значенні слова, пов'язаному з багатьма іншими сутностями у розвитку людської взаємодії. Чуттєвий образ, що лежить в основі загального перцептивного обґрунтування

пізнання, може бути вивчений через дослідження лексичних понять у певному контекстуальному середовищі та дискурсі.

На думку Ібарретсе і Валенсуела, однією з найзначніших аксіом цієї нової мовної парадигми є та, що стосується уявлення про здатність мови інтегрувати і поєднувати когнітивні процеси людини [54]. З вищесказаного можна зробити висновок про те, що мова не є автономною когнітивною сутністю, оскільки вона залежить від інших можливостей людини, серед яких виділяються когнітивне сприйняття, концептуалізація, категоризація та сенсорний досвід і, звичайно, їх співвідношення у сприйнятті та представленні реальності і світу.

Відповідно до ідей висловлених Ібарретсе і Валенсуела, можна сформулювати такі основні теоретичні принципи когнітивної лінгвістики:

1) мова не є автономною, незалежною та відмінною від решти пізнавальних та чуттєво-перцептивних процесів здатністю, що передбачає відмову від теорії іннатизму;

2) кожне поняття базується на структурі, що називається концептуальною областю, тобто структура кожного поняття в мові обумовлюється заданим досвідом;

3) мова людини є продуктом категоризації та прототипування спільної інформації;

4) вивчення семантичного аспекту мови стає суттєвим під час аналізу та опису мовних явищ, оскільки він є основним у підході до мови;

5) неможливо встановити чітку межу між лінгвістичним та екстралінгвістичним значеннями [54].

Когнітивна лінгвістика виникла на базі когнітивізму в рамках сучасної антропоцентричної парадигми, коли зв'явилася нагальна потреба подивитися на мову з точки зору її участі у пізнавальній діяльності людини. Отримана в ході предметно-пізнавальної діяльності інформація надходить до людини через різні канали, але предметом розгляду в когнітивної лінгвістики є лише та її частина, яка знаходить відображення і фіксацію в мовних формах.

Формування певних уявлень про світ є результатом взаємодії трьох рівнів психічного відображення: чуттєвого сприйняття, формування уявлень (елементарні узагальнення і абстракції), мовних процесів. Вся ця інформація в загальному вигляді становить сутність системи концептів. Р. Шепард стверджує, що когнітивістика – це наука про системи подання знань та отримання інформації. Або, за іншими визначеннями, – наука про загальні принципи, які керують ментальними процесами [26, с. 20].

Знання отримані в результаті безпосереднього досвіду, заломлюються свідомістю відповідно до вже наявного емпіричного досвіду. Більш того, реальні онтологічні фрагменти світу набувають тропеїчних рис в наївній картині світу, що знаходить відображення в мові.

Розв'язання розумових завдань безпосередньо пов'язане з використанням мови, оскільки мова виявилася найбільш потужною в семіотичному плані з усіх систем комунікації. Це когнітивний механізм, який забезпечує практично нескінченне виробництво і розуміння смислів в мовній діяльності. Мова не тільки опосередковує передачу і прийом інформації, знань, повідомлень, а й обробляє отриману індивідом ззовні інформацію, тобто будує специфічні мовні фрейми. Тим самим вона створює можливості для впорядкування і систематизації багатьох знань в пам'яті, для побудови характерної для кожного етнокультурного колективу мовної картини світу.

У своїй базовій моделі американський лінгвіст У. Чейф вводив мову лише на заключному етапі і її роль зводилася лише до кодування вже готових концептів. В.А. Звегинцев писав, що суттєвою рисою знань є їх дискретний характер і що вже ця обставина змушує відразу звернутися до мови, яка виконує тут три функції: « Вона слугує засобом дискретизації знань, їхньої об'єктивації і, нарешті, інтерпретації. Ці функції тісно взаємопов'язані » [26, с. 23]. У своїй сукупності вони складають ті ознаки, за якими регулюється участь мови в розумових процесах. Разом з тим названі функції – це форми, якими керується розум при засвоєнні знань. Отже, без мови неможливі ніякі види інтелектуальної та духовної діяльності людини.

Мета когнітивної лінгвістики – зрозуміти, як здійснюються процеси сприйняття, категоризації, класифікації та осмислення світу, як відбувається накопичення знань, які системи забезпечують різні види діяльності з інформацією.

Саме мова забезпечує природний доступ до свідомості і розумових процесів. Це обумовлене зовсім не тим, що багато результатів розумової діяльності є вербалізованими, а тим що « ми знаємо про структури свідомості тільки завдяки мові, яка дозволяє повідомити про ці структури і описати їх будь-якою природньою мовою » [22, с. 21].

З моменту свого виникнення когнітивна наука, прагнучи до найбільш адекватного вирішення завдань з вивчення когніції, поставила собі за мету серед інших, за висловом Д. Керрола і Л. Міллера, « створення інтегративної картини мови, мислення і поведінки людських істот » [26, с. 92]. Окремими частинками, « квантами » такої картини світу є в людській свідомості концепти. Так, когнітивний підхід до вивчення мови дозволяє поглянути на її використання не тільки як на відображення внутрішнього світу людини, але і на те, як мова дозволяє пізнати зовнішній через свідомість людини. Сенси, якими оперує людина у своїй розумовій діяльності і які відображають її досвід і знання, зберігаються в свідомості у вигляді особливих ментальних структур, які отримали назву концептів в когнітивній науці. Для формування концепту необхідне залучення чуттєвого досвіду, наочності, а також предметної діяльності з тим чи іншим предметом або явищем [35, с. 4]. Концепт не обов'язково пов'язаний зі словом або іншими мовними засобами вербалізації. У свідомості існує велика кількість невербалізованих концептів, проте мова є одним із способів організації концептів у свідомості людини. Когнітивна лінгвістика, у свою чергу, з'ясовує, як пов'язані між собою концепти з експлікованими мовними формами. Відповідь на це питання надає інформацію про функціонування когнітивної системи людини. У той самий час, вивчення концептів дозволяє пізнати зовнішній світ, опосередковано відображений у свідомості людини.

Отже, предметом когнітивної лінгвістики є особливості засвоєння і обробки інформації, а також способи ментальної репрезентації знань за допомогою мови. Таким чином, вивчення експлікованих в мові концептів дає можливість дослідити свідомість, а також визначити роль мови у пізнавальній діяльності людини.

1.2 Основні напрями дослідження концепту

Термін « концепт » активно використовується у різних сферах наукового знання, таких як філософія, культурологія, етнолінгвістика, когнітивна лінгвістика, лінгвокультурологія і т. д. Інтенсивне звернення до цієї категорії демонструє різноманітні погляди на її сутність, її зміст варіює в концепціях різних наукових шкіл і окремих учених.

Термін «концепт» латинського походження: *conceptus* – поняття від дієслова *concipere* – зачинати, уявляти, представляти, вбирати у себе [43, с. 40]. Цей термін був уведений у науковий обіг С.О. Аскольдовим у статті « Концепт і слово » (1928). З точки зору вченого концепт є специфічним утворенням, яке заміщає у процесі думки невизначену множину предметів того самого роду [2, с. 267]. Проте до середини минулого століття поняття « концепт » не сприймалось як термін у науковій літературі. Лише у 80-і рр. ХХ ст. у зв'язку з розвитком когнітивного напрямку в лінгвістиці і перекладами англомовних авторів виникає поняття концепту [21, с. 31].

Проблемам вивчення природи концепту присвячені праці українських і зарубіжних учених: А. Вежбицької, Дж. Лакоффа, О.О. Потебні, О.С. Кубрякової, Н.Д. Арутюнової, В.І. Карасика, О.О. Селіванової, М.М. Болдирєва, С.О. Аскольдова, С.Г. Воркачова, Й.А. Стерніна, Г.В. Токарева, А.П. Бабушкіна, Д.С. Лихачова, В.А. Маслової, Л.І. Белєхової, І.О. Голубовської, С.А. Жаботинської, В.В. Жайворонка, П.В. Мацьківа, М.В. Піменової та ін. Проте, незважаючи на значну кількість визначень терміну « концепт », відсутнє єдине тлумачення цього поняття, оскільки воно є складним і поліфункціональним.

У сучасній лінгвістиці виокремилося два основні підходи до вивчення концептів – когнітивний і лінгвокультурологічний. Хоча термін « концепт » є ключовим у даних напрямках, він знаходить різне трактування у працях учених. Як зазначив С.Г. Воркачов, відмінності у підходах до концепту в когнітивній лінгвістиці та лінгвокультурології є досить умовними і визначаються технікою виокремлення об'єкту дослідження і методикою його опису [7].

На думку лінгвіста Г.В. Токарева, поняття концепту є ключовим у двох сферах лінгвістики: когнітивістиці та лінгвокультурології. Найвні визначення концепту сформовані у межах трьох основних підходів:

- 1) когнітивного, послідовником якого є психолінгвістичний підхід;
- 2) лінгвокультурологічного;
- 3) синкретичного, який поєднує постулати когнітивного і лінгвокультурологічного підходів [47, с. 6-16].

Оскільки останній підхід, виокремлений Г.В. Токаревим, є синкретичним, ми вважаємо за доцільне розглянути у нашому дослідженні лише перші два підходи.

У межах когнітивної лінгвістики увага дослідників (І.О. Голубовська, В.В. Жайворонок, С.А. Жаботинська, О.С. Кубрякова, Д.С. Лихачов, А.П. Бабушкін, Й.А. Стернін та ін.) зосереджується на виявленні ролі мови як умови і засобу пізнання індивідумом культури [23, с. 26-27]. О.С. Кубрякова вважає, що когнітивна лінгвістика досліджує не тільки мову, але й когніцію (пізнання, мислення, знання) [22, с. 14]. Згідно з цим представники когнітивної школи визначають концепт як « термін, що слугує для пояснення одиниць ментальних або психічних ресурсів нашої свідомості та тієї інформаційної структури, яка відображає знання і досвід людини; оперативна змістова одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи і мови мозку (*lingua mentalis*), всієї картини світу, відображеної в людській психіці » [22, с. 90]. Концепт є фрагментом знання, досвіду особистості, частиною її концептуальної системи, тобто системи знань, способів їхньої обробки, переробки та використання. Концепти народжуються в актах пізнання, відбивають і

узагальнюють людський досвід і осмислену в різних типах діяльності дійсність [24, с. 259-260]. При цьому, концепти не є незмінними, самодостатніми та закритими; вони є продуктом взаємодії індивіда з його оточенням, і плодом певних психічних процесів асоціації [61]. Саме тому вони можуть зазнавати змін у міру збільшення нашого досвіду та знань про світ.

Українська дослідниця І.О. Голубовська визначає концепт як комплекс культурно детермінованих уявлень про предмет, певне культурно зумовлене ментальне утворення [11, с. 108-110]. Інша представниця цього підходу, О.О. Селіванова, інтерпретує концепт як « інформаційну когнітивну структуру свідомості, певним чином організовану та вбудовану до колективної чи індивідуальної концептосистеми » [41, с. 318].

У межах лінгвокультурології (Н.Д. Арутюнова, С.Г. Воркачов, В.В. Красних, В.А. Маслова, Г.Г. Слишкін, Ю.С. Степанов, В.І. Карасик та ін.) концепт є атрибутом культури. Якщо когнітологія розглядає мислення в аспекті продукування дискурсу тим чи іншим індивідом, то лінгвокультурологія вивчає процеси становлення, розвитку, функціонування свідомості в культурно-історичному аспекті [47, с. 8]. Аналіз семантичного простору здійснюється шляхом виявлення та структурування концептосфери мови, яка складається з окремих концептів [1, с. 22]. На думку С.Г. Воркачова, концепт є « одиницею колективного знання/свідомості (що відправляє до вищих духовних цінностей), яка має мовне вираження і позначена етнокультурною специфікою » [9, с. 70]. Ю.С. Степанов визначає концепт як « згусток культури у свідомості людини: те, у вигляді чого культура входить у ментальний світ людини..., і те, за допомогою чого людина – пересічна, звичайна людина – сама входить у культуру, а в деяких випадках і впливає на неї » [43, с. 43].

Існує велика кількість синкретичних теорій концепту, що поєднують постулати когнітології та лінгвокультурології, оскільки обидва підходи не є взаємовиключними. Концепт як ментальне утворення у свідомості індивіда – вихід на концептосферу соціуму, тобто культуру, а концепт як одиниця культури – це фіксація колективного досвіду, який стає набутком індивіда. Ці

підходи відрізняються векторами стосовно індивіда: лінгвокогнітивний концепт передбачає напрямок від індивідуальної свідомості до культури, а лінгвокультурний концепт, навпаки, напрямок від культури до індивідуальної свідомості. Поділ руху за напрямками є лише дослідницьким прийомом, насправді цей рух є цілісним багатовимірним процесом [16, с. 97].

Вищерозглянуті підходи складають найбільш поширену класифікацію напрямів дослідження концептів. З.Д. Попова і Й.А. Стернін виділяють більш детальну класифікацію напрямів у вивченні концептів: культурологічний, лінгвокультурологічний, логічний, семантико-когнітивний, філософсько-семіотичний [36, с. 12].

М.П. Степанюк стверджує існування восьми наукових напрямів, у межах яких найчастіше трактують поняття « концепт »: онтологічний, логічний, семантико-психологічний, етнолінгвістичний, поетологічний, лінгвокультурологічний, психолінгвістичний та дискурсивний (Додаток А) [45, с. 47].

Велика кількість наукових підходів до трактування концепту зумовлює різні тлумачення цього терміну. Спільним для всіх підходів є те, що концепт визнається одиницею ментального простору, що структурує знання про світ і відображає національну специфіку членування світу.

На основі різнобічних визначень і спираючись на дослідження М.П. Степанюк [45, с. 49] і Дж. Фодор [53, с. 23-28], ми виокремлюємо такі характерні ознаки концепту:

- 1) мінімальна одиниця людського досвіду в її ідеальній уяві;
- 2) основна одиниця обробки, збереження та передачі знань;
- 3) категоріальний характер, який виявляється в апеляції концептів до об'єктів реального світу;
- 4) концепту притаманні конкретні функції;
- 5) концепт соціальний, його асоціативне поле обумовлює його прагматику;
- 6) концепт є основною частиною культури;
- 7) концепт має набутий (невроджений) характер.

Отже, ми розглянули два основні підходи до вивчення концептів. Оскільки наше дослідження присвячене лінгвокогнітивному аспекту концепту, який є культурним, у нашому дослідженні ми розуміємо концепт як одиницю колективної свідомості, яка відображає фрагмент об'єктивної дійсності, має вербальне вираження і позначена етнокультурною специфікою.

1.3 Структура концепту

Концепт є складною багатовимірною сутністю, компоненти якої перебувають у тісному взаємозв'язку. Оскільки існує багато різних підходів до трактування поняття « концепт », єдність у способах його структурування також відсутня.

У загальному розумінні, до структури концепту входить чуттєвий образ, який кодує концепт, формуючи одиницю універсального предметного коду, інформаційний зміст, що включає дефініційний мінімум ознак, які визначають у свою чергу сутність концепту, та інтерпретаційні поле. Зміст концепту – це ознаки, що відображають предмет або явище, від ядра до периферії в міру зменшення яскравості в свідомості носія концепту. Це не тільки актуально усвідомлювані і використовувані в спілкуванні знання, але і ті, що відображають інформаційну базу людини, його енциклопедичні знання, надбання особистого або колективного досвіду, не завжди усвідомлювані ним негайно, а такі що вимагають від носія мови певної рефлексії [9, с. 54].

Українська дослідниця О.В. Государська поділяє усі структурні моделі концепту відповідно до двох основних напрямів до вивчення концепту. Так, у лінгвокультурологічному напрямі найпоширенішими є такі моделі побудови концептів, як пошарова (Ю.С. Степанов та ін.), принцип якої полягає у нанесенні на ядро додаткових ознак, та компонентна (С.Г. Воркачов, В.І. Карасик, Г.Г. Слишкін та ін.), що базується на виділенні образних, понятійних й асоціативно-ціннісних елементів. У рамках когнітивної лінгвістики розвиваються такі теорії розуміння структури концепту: польова – виявлення ядра та

периферійних шарів (З.Д. Попова, Й.А. Стернін), фреймова – структурування даних стереотипної ситуації (М. Мінський), схемна – структура концепту будується з опорою на концептуальні метафори (Дж. Лакофф) [12].

Розробник поширеної моделі концепту Ю.С. Степанов зазначав, що концепт має складну структуру: « З одного боку, до неї відноситься все, що належить будові поняття; з іншого боку, в структуру концепту входить те, що робить його фактом культури – його початкова форма (етимологія); стисла до основних ознак змісту історія; сучасні асоціації; оцінки, конотації » [43, с. 43]. Учений виділяє у структурі концепту три шари:

1) основну, актуальну ознаку (відома усім носіям певної мови і застосовується у спілкуванні та процесі мислення);

2) додаткову або декілька додаткових, пасивних ознак (неактуальні, історичні ознаки);

3) внутрішню форму (буквальне значення, що виражене у словесній формі) [43, с. 46].

Концепт, згідно Ю.С. Степанову, володіє будовою, схожою з будовою атома: виділяється ядро сенсу і шари значень – ближній, середній і дальній.

Концепт як складне ментальне утворення складається із декількох компонентів. В.І. Карасик виділяє три компоненти у структурі концепту: образний, понятійний і ціннісний. Образна сторона концепту представлена зоровими, слуховими, тактильними, смаковими, нюховими характеристиками предметів, явищ, подій, що відбиваються у нашій пам'яті. Понятійний компонент концепту – це мовна фіксація концепту, його позначення, опис, структура ознак, дефініція, зіставні характеристики даного концепту з рядом інших концептів, що ніколи не існують ізольовано. Ціннісна складова концепту відображає важливість цього психічного утворення як для індивіда, так і для колективу [17, с. 106]. Принципово важливим є останній компонент в структурі концепту, оскільки ціннісний компонент є культурно значущим. Ціннісними, культурно значущими є ідеали спільноти, тобто ідеали, які виходять за рамки індивідуального. Тому

цінності, а отже, і концепти, які включають їх у себе, є по суті відображенням окремих аспектів таких ідеалів [48].

Компонентна модель концепту С.Г. Воркачова включає в себе такі складові: понятійну, що охоплює дефініційну структуру; образну, що фіксує когнітивні метафори, які підтримують концепт у свідомості; значущу, що включає у себе ті етимологічні та асоціативні характеристики концепту, які визначають його місце у мовній системі [9, с. 7]. Отже, на відміну від В.І. Карасика, науковець замість ціннісної складової концепту розглядає значущу, а образний компонент для нього заповнений метафоричними утвореннями, а не власне образами.

Г.Г. Слишкін, взявши за основу будову концепту за В.І. Карасиком, пропонує подальше членування основних компонентів концепту (Додаток Б). Понятійна складова включає у себе три види інформаційної сукупності – повсякденне знання, що втілюється в мовних дефініціях, елементи наукового знання і загальної ерудиції, стереотипні та прототипічні структури. Образна складова поділяється на дві групи – внутрішні форми мовних одиниць і образи, закріплені в авторських та фольклорних прецедентних текстах. Усередині ціннісного компоненту дослідник виділяє аспекти оцінності, тобто оцінні конотації, властиві репрезентантам певного концепту, та актуальності, яка реалізується у кількості мовних одиниць, що репрезентують концепт [42]. Компонентну модель будови концепту розглядала О.О. Хорошун, виділяючи у його змісті концептуальні ознаки, а також В.В. Красних, Л.О. Чернейко та ін. [12].

Представники польової концепції будови концепту З.Д. Попова та Й.А. Стернін вважають, що структура концепту подібна будові семантичного поля. Польова будова концепту описується у термінах ядра і периферії, що складаються з образу або інформаційного змісту, близького до словникової дефініції, та інтерпретаційного поля, яке пов'язане з виводом концепту у мовлення. На думку дослідників, концепт складається з ядра, ближньої і дальньої периферії, при цьому структурні компоненти не закріплені жорстко за конкретною зоною. До ядра відносяться « прототипічні шари із найбільшою

чуттєво-наочною конкретністю, первинні найбільш яскраві образи », а до периферії – «більш абстрактні ознаки», що розподіляються залежно від ступеня конкретності та наочності образного уявлення [34, с. 60]. Периферія не є обов'язковим структурним компонентом і може бути відсутньою у однорівневих концептів. Однак більшість концептів є багаторівневими, тобто такими, що «включають декілька когнітивних шарів, які відрізняються один від одного за рівнем абстракції і послідовно нашаровуються на базовий центр » [34, с. 61].

О.О. Селіванова також відстоює ядерно-периферійний принцип будови концепту. У трактуванні науковиці ядру відповідає пропозиційна (відносно істинна, несуперечлива) інформація, а периферії – асоціативно-термінальна (метафорична) інформація, окрім цього концепт має модус – оцінно-емотивний компонент [41, с. 47]. Схожий розподіл пропонує Ж.В. Краснобаєва-Чорна: ядро концепту співвідносне зі словниковими дефініціями його вербалізаторів, а периферія – із асоціаціями. В.А. Маслова вважає, що ядро концепту охоплює основні поняття, а периферія – те, що внесла культура, традиції, досвід [30, с. 246-247].

У сучасній лінгвістиці предметно-образна складова концепту може моделюватися у вигляді фрейму – узагальненої структури даних уявлення стереотипних ситуацій. Формально фрейм представляють у вигляді структури вузлів і відносин. Так, фреймова структура має два рівні: вершинні вузли, що «утримують усі дані, завжди справедливі для певної ситуації», та термінальні вузли (слоти), що «заповнюються даними з конкретної практичної ситуації» [5, с. 37]. Вузли, або слоти, як обов'язкові компоненти, характеризуються мовною (ситуативною) залежністю і тому можуть бути виражені в мові різними способами [1, с. 85].

Концепцію схемної будови концепту розробляли Дж. Лакофф і М. Джонсон. У своїй версії розчленовування концептів на складові компоненти учені базуються на розумінні метафори як засобу структурування нашого сприйняття, мислення та вчинків. Метафоричним є не лише мовлення, а й саме мислення людини, тож метафори слід розуміти як метафоричні поняття (концепти).

Дж. Лакофф і М. Джонсон вважають, що у своєму повсякденному житті ми найчастіше думаємо та діємо автоматично згідно з певними схемами, і саме їх потрібно виділяти й досліджувати в межах певного концепту [13].

Розглянувши різні моделі побудови концепту у межах лінгвокультурології і когнітивної лінгвістики, ми можемо зробити висновок, що концепт є неоднорідним і має складну структуру, складові компоненти якої тісно пов'язані між собою. Різниця у концепціях полягає у кількості та якості виявлених рівнів концепту.

1.4 Класифікація концептів

У сучасному мовознавстві виокремлюють різні види концептів. Типологія концептів є дискусійним питанням у лінгвістиці, в дослідженнях наводяться численні класифікації концептів за різними критеріями. Розвиток когнітивної лінгвістики в області дослідження концептів дозволив дійти до висновку про те, що « концепт » є парасольковим терміном, який об'єднує різні види ментальних явищ, основною функцією яких є структурування знань. Саме різниця в типах цих знань дозволяє виділити різні концепти: конкретно-чуттєві образи, уявлення, схеми, поняття, прототипи, фрейми, сценарії або скрипти, гештальт і т.д. Нижче ми розглянемо більш детальні класифікації концептів, запропоновані різними ученими.

З урахуванням соціологічного аспекту З.Д. Попова та Й.А. Стернін визначають наступні типи концептів за їх приналежністю до певних груп носіїв: універсальні концепти (вода, сонце, батьківщина, земля, будинок і ін), національні концепти – властиві лише одному народові, групі (вікові, гендерні, професійні), а також індивідуальні концепти [36, с. 120].

В.І. Карасик за принципом фізичної реальності денотата концепту виділяє параметричні (простір, час) і непараметричні концепти (совість, гріх, честь та ін.). Із опорою на дискурсивний підхід концепти поділяються на повсякденні, художні, інституціональні [17, с. 25].

Аксіологічний підхід до поділу концептів пропонує С.Г. Воркачов, згідно з яким концепти бувають вищого рівня (щастя, кохання, совість) і звичайні (мова, чоловік та ін.) [9, с. 44].

С.О. Аскольдов розмежовував концепти пізнання (загальні, схематичні уявлення) та художні концепти (індивідуальні, розмиті уявлення) [39]. Пізнавальні концепти мають поняттєву природу, оброблюють сферу замінованих явищ; художні концепти – діалогічні, оскільки характеризуються чисельністю одночасно значущих поглядів, підкоряються особливому виду прагматики – художній асоціативності, тому вони образні, символічні [20].

Залежно від змістовного наповнення концепту А.П. Бабушкін виділяє наступні види концептів:

- 1) мисленнєві малюнки (конкретні зорові образи або міфєми – « троянда »);
- 2) схеми (менш детальні образи з просторовим значенням – « ріка » як блакитна стрічка);
- 3) гіпероніми (узагальнені образи, які відображають гіпо-гіперонімічні зв'язки в лексиці – « взуття »);
- 4) фрейми (сукупність асоціацій, що зберігається у пам'яті – «базар»);
- 5) інсайти (знання про структуру і функціональну призначеність предмета – « ножиці »);
- 6) сценарії (знання про сюжетний розвиток подій – « бійка »);
- 7) калейдоскопічні концепти (представляють концепти абстрактних імен соціальної спрямованості – « совість ») [4, с. 43-67].

П.В. Мацьків розрізняє предметні (вербалізовані словами з конкретним значенням), концепти-гештальти (об'єктивовані абстрактною лексикою), типологічні (репрезентовані лексикою з просторовим значенням) та емоційні концепти (їх репрезентують назви почуттів та емоцій) [27, с. 17].

Іншу класифікація концептів запропонована М.В. Піменовою. На її думку, всі концепти можуть бути розподілені за трьома категоріальними класами:

1. Базові концепти включають у себе ті концепти, які формують фундамент мови і всієї картини світу; серед них: 1) космічні концепти; 2) соціальні концепти; 3) психічні (духовні) концепти.

2. Концепти-дескриптори кваліфікують базові концепти; серед них: 1) дименціональні концепти, під якими розуміємо різні виміри (розмір, об'єм та ін.); 2) квалітативні концепти, що виражають якість (тепло-холод); 3) квантитативні концепти, які виражають кількість (один, багато, мало).

3. Концепти-релятиви реалізують типи відношень; серед них: 1) концепти-оцінки (добре-погано, правильно-неправильно); 2) концепти-позиції (проти, разом, поруч); 3) концепти-привативи (свій-чужий, брати-віддавати) [32].

Отже, у лінгвістиці існує декілька підходів до класифікації концептів розроблених на основі різних критеріїв. Спираючись на класифікацію З.Д. Попової та Й.А. Стерніна, ми визначаємо концепт БАТЬКІВЩИНА як універсальний концепт. Згідно з В.І. Карасиком, концепт БАТЬКІВЩИНА є непараметричним, оскільки він не використовується для характеристики категорій параметрів реальних об'єктів, таких як простір і час, а також входить до інституціональних концептів. За класифікацією М.В. Піменової, БАТЬКІВЩИНА – базовий соціальний концепт. Таким чином, концепт БАТЬКІВЩИНА є універсальним, непараметричним, інституціональним, базовим соціальним концептом.

1.5 Художній концепт як одиниця індивідуально-авторської картини світу

Оскільки дослідження концепту БАТЬКІВЩИНА проводиться на матеріалі літературного доробку « Покоління 98 року », а отже він є текстово втіленим і специфічним у творчості кожного автора, ми вважаємо за доцільне розглянути художній концепт більш детально.

Художній концепт є особливим типом концепту, який став об'єктом дослідження С.О. Аскольдова, Н.С. Болотнової, О.М. Кагановської Л.І. Белехової, В.Г. Ніконової, І.А. Тарасової, Г.О. Подкопаєвої та ін.

Термін « художній концепт » був уведений С.О. Аскольдовим у 1928 році для позначення базової одиниці індивідуально-авторської свідомості, в якій віддзеркалено результат складного процесу інтерпретації дійсного світу письменником [15]. У сучасних дослідженнях художній концепт визначають як складне ментальне утворення, що належить індивідуальній свідомості і психоментальній сфері певної етнокультурної спільноти, як універсальний художній досвід, зафіксований у культурній пам'яті і здатний виступати фрагментом і будівельним матеріалом під час формування нових художніх смислів (Л.В. Міллер); як одиницю свідомості поета або письменника, яка отримує свою репрезентацію в художньому творі чи сукупності творів і виражає індивідуально-авторське осмислення сутності предметів і явищ (Л.І. Белехова); як смислову й естетичну категорію, що містить у собі універсальний досвід літературної особистості, її світогляд, систему цінностей, і сприяє формуванню нових художніх смислів (Л.Г. Бабенко, Н.С. Болотнова та ін.) [45, с. 50-51].

Художні концепти функціонують у творах художньої літератури. Л.Г. Бабенко вважає, що кожний літературний твір втілює індивідуально-авторський спосіб сприйняття і організації світу. При цьому концептуалізація світу у художньому тексті, з одного боку, відображає універсальні закони світоустрою, з іншого, – індивідуальні, навіть унікальні, уявні ідеї [3, с. 108]. На думку І.А. Тарасової, художній концепт – це синтез узуального та індивідуального, і тому він займає нежорстке положення на шкалі універсальне / індивідуально-авторське [46]. Отже, автор поряд із загальноприйнятими знаннями привносить в уявлення про світ свої власні індивідуальні знання.

Художній концепт може бути ширшим, ніж загальнономовний, оскільки слово у літературному тексті набуває зовсім інших смислів. Саме це і обумовлює його

появу. Таким чином, художній концепт включає в себе різноманітні художні смисли, а також образи та способи їх розкриття [31, с. 34].

Особливості художнього концепту виявляються у зіставленні з концептами культури та мовними концептами. На думку В.Г. Ніконової, художні концепти є базовими одиницями концептуальної картини світу письменника і відрізняються від концептів культури та мовних концептів за кількома параметрами: за змістом і способом експлікації, обсягом та історичною мінливістю. Експлікація художнього концепту відбувається за допомогою одиниць мови і мовлення. Зміст художнього концепту включає в себе інформацію про авторські світоглядні настанови, зумовлені жанровою специфікою художнього тексту. За обсягом художній концепт є багатовимірним ментальним утворенням, що інкорпорує предметно-почуттєвий, образно-асоціативний і смисловий шари. Художній концепт не є історично мінливим, оскільки передбачає фіксованість змісту, обмеженість окремим твором письменника [29]. Авторський концепт відрізняється від загальнономовного, оскільки суб'єктивний світ автора відрізняється від світу об'єктивного (колективного). Саме тому найбільш повне вивчення художніх (авторських) концептів можливо через художній текст і через його інтерпретацію, яка дозволяє збагнути смисли, що складають структуру художнього концепту. При цьому вивчення художнього (авторського) концепту являє собою часткове переосмислення або варіювання загальнокультурного концепту [45, с. 52]. Це зумовлено тим, що суб'єктивний досвід автора так чи інакше базується на об'єктивному досвіді та є його переосмисленням.

Дослідниця М.П. Степанюк виділяє такі властивості художнього концепту: непідпорядкованість законам логіки, відсутність жорсткого зв'язку з реальною дійсністю, динамічна спрямованість до потенційного образу, образність, естетизм, індивідуальність [45, с. 51].

У межах художнього тексту художні концепти в сукупності утворюють авторську концептосферу і несуть у собі ознаки мовної особистості її творця. В.А. Маслова вважає, що художні концепти « індивідуальні, особистісні, розмиті і психологічно більш складні; це комплекс понять, уявлень, почуттів, емоцій, іноді

навіть вольових проявів, що виникають на основі художньої асоціативності » [25]. Тому вивчення мовної репрезентації художнього концепту є важливим і необхідним для усвідомлення його ідейного змісту та для розуміння менталітету даної літературної особистості, її творчої манери. Окрім вираження універсального досвіду автора, його світогляду і системи цінностей, художній концепт, як частина культурної спадщини, характеризує національну картину світу того народу, до якого належить письменник [31]. Як лінгвокогнітивні утворення авторської свідомості, в яких відбивається концепція автора, зумовлена його світосприйняттям, вони є інструментом, що дозволяє розглянути в єдності художній світ твору і національний світ культурно-етнічної спільноти [11]. Таким чином, вивчення художніх концептів дає можливість дослідити специфіку національної картини світу народу, до якого належить автор.

Отже, художній концепт – це одиниця свідомості письменника, яка репрезентована у художньому творі і втілює індивідуально-авторський спосіб сприйняття та організації світу. Художній концепт, з одного боку, представляє загальні культурні знання, а з іншого, – відображає індивідуально-авторський чуттєвий досвід.

1.6 Основні характерні риси творчості « Покоління 98 року »

« Покоління 98 року » (« Generación del 98 ») – загальноприйняте визначення групи іспанських письменників, публіцистів і поетів, яка консолідувалася унаслідок моральної, політичної та соціальної кризи в Іспанії, викликаної поразкою у війні з Америкою і катастрофою втрати останніх колоній – Пуерто Ріко, Куби і Філіппін у 1898 році. Втрата колоній означала кінець чотирьохсотлітньої Імперії, що сприяло розвитку національної самосвідомості і пробудило нову хвилю рефлексії про місце Іспанії в історії і світовому процесі.

Найменування « Покоління 98 року » входить у вжиток у 1910 р. завдяки статті Асоріна « Два покоління » [40]. Головними представниками групи

« Покоління 98 року » є Мігель де Унамуно, Асорін, Піо Бароха, Раміро де Маесту, Антоніо Мачадо, Рамон Марія дель Вальє-Інклан.

Письменників цього часу об'єднує критичне ставлення до сучасної іспанської дійсності, бажання духовного і культурного відродження країни. За словами Хосе Мартінес Руїса, « в іспанській літературі, « Покоління 98 » представляло відродження; відродження більш-менш невелике, якщо можна так сказати, проте, все ж таки відродження... дух протесту, повстання надихав молодь 1898 року » [58]. Умовно усіх письменників « Покоління 98 року » можна поділити на дві групи: « регенераціоністи » закликали до європеїзації Іспанії, « іспанізатори » бажали відродити справжній дух Іспанії через її минуле. Однак, для усіх них центральною залишалась проблема Іспанії.

Тема Іспанії знаходить суб'єктивне бачення. На сторінках письменників змішуються біль і любов до Іспанії, критичні заперечення і возвеличення. Заперечують вони грубість і гнітючу картину суспільства (за словами М. де Унамуно). Возвеличують « Іспанію вічну і спонтанну » (Асорін) [56, с. 257]. « Їм болить сумна іспанська реальність » і жалюгідну картину, яку їм пропонує батьківщина, вони сприймають із гірким песимізмом. Вони відкидають традиційні ідеї, шукають новий стиль й ідеал життя, образ Іспанії, який є суто особистим і більш інтимним, не залежить від зовнішньої величі, як в імператорські часи [57]. Справжню Іспанію, на їх думку, можна віднайти у пейзажі Кастилії, історії та літературі.

Сучасна Іспанія підпадає під жорстоку критику письменників. « Завзятий аналіз всього » – саме так назвав Асорін критичну компанію свого покоління у 1902 році. Ніколи до цього не було винесено стільки таких безжальних суджень про минуле і теперішнє життя Іспанії, як у період між 1895 і 1910 роками, найбільш агресивним періодом діяльності групи. Усі незліченні критичні судження покоління можна об'єднати у три групи:

1. Критика іспанського життя в тому, що стосується його «цивілізованості» та « сучасності ». Зневага іноді викликана самим цивілізованим та сучасним життям, а іноді способом його копіювання іспанцями;

2. Критика історії Іспанії та способів життя, які лише поновлювали неприйняту та неприйнятну частину цієї історії;

3. Критика психологічних особливостей іспанців, обумовлених властивим їм расовим характером (темпераментом), що є сформований завдяки унікальності історії Іспанії (історичний кастицизм) [55].

Бачення сучасного міського іспанського населення є похмурим. В ньому догматизм минулих років став би предметом задрощів, а індивідуалізм – ненависті; відсутність донжуанства і панування духовної жадібності; поважна серйозність іспанців у минулому тепер є роздутою і тупою серйозністю тих іспанців, для яких сентиментальність чи веселість є чужими; старе розуміння існування перетворилося на поверхневу жорсткість [55].

Проте, вся ця невблаганна цензура реальності Іспанії не виключає справжньої любові до Батьківщини; навпаки, вона посилюється: « Я іспанець, іспанець за народженням, освітою, тілом, духом, мовою і навіть професією чи торгівлею » [73, с. 243], писав Мігель де Унамуно для всіх своїх товаришів. А коли піднімається до Гредоса і дивиться на підлогу Іспанії, він відчуває, що світло потрапляє в саме серце Батьківщини: « aquí, a tu corazón, patria querida, ¡oh, mi España inmortal! » [69, с. 277]. « Про нашу любов до Іспанії говорять наші книги » [67, с. 999], пізніше скаже Асорін.

Таким чином, різка критика поєднується з любов'ю до Батьківщини. Таке протиріччя на перший погляд стає можливим завдяки тому, що об'єктом їхніх почуттів була різна Батьківщина. Саме це стало передумовою поділу мегаконцепту БАТЬКІВЩИНА на два субконцепти у нашому дослідженні.

Відкрити душу справжньої Іспанії, на думку « Покоління 98 року », можливо за допомогою пейзажу. Землі Іспанії описувались ними з величезною любов'ю і болем. Разом із описом бідності і відсталості земель ми зустрічаємо ліричне возвеличення селищ та пейзажів. Основним джерелом натхнення була Кастилія, яку письменники вважали серцем Іспанії [56, с. 257]. Суворий кастильський пейзаж перетворюється на символ іспанської душі, відображає історію і національний дух країни. Критики вважають відкриття кастильського

пейзажу великим надбанням « Покоління 98 року » [50]. Зображення пейзажу Кастилії письменниками 98 року не є ні реалістичним, ні живописним, а суб'єктивним, інтимним й ідеалізованим. Кастилія з її ландшафтом – це проекція душі письменника, символ нового способу відчуття світу. Таким чином пейзаж Кастилії і її духовна традиція слугують каталізатором почуттів до Іспанії [57]. Землі Іспанії пробуджують у письменників спогади, особисті сподівання і уявлення ідеальної Іспанії [55].

Сутність Іспанії, патріотичні цінності і коріння сучасних проблем « Покоління 98 року » шукає в історії. Якщо спочатку письменники шукали у минулому причини проблем сучасності, з кожним разом вони все більше віднаходили « вічні » цінності Кастилії та Іспанії у їх культурі й особистостях [43, с. 257]. Історія для « Покоління 98 року » – це не оповідь про героїчне минуле Іспанії, її королів, битви, тобто зовнішню історію Іспанії. Прославлена Іспанія для них – це не справжня Іспанія [44]. Їх цікавить те, що М. де Унамуно назвав інтраісторією, тобто « замовчуване життя мільйонів людей без історії », які своєю щоденною працею створили глибшу історію, ніж ту, офіційну, яка міститься у документах [56, с. 257]. Письменники « Покоління 98 року » шукають автентичну історію Іспанії у середніх віках, коли справжні тенденції іспанської душі, на їх думку, ще не були пошкоджені [57]. Письменники відкидають ту історію, яка є причиною стану сучасної Іспанії, а чиста історія Іспанії стає джерелом любові до Батьківщини і основою сподівання у ній [55].

Отже, ключове для « Покоління 98 року » поняття Іспанії змістовно переходить межі адміністративно-територіального, сумарного етнічного чи державно-історичного визначень і стає у кінцевому рахунку вираженням міри відчуття, розуміння і осмислення нерозривної єдності людського буття іспанця зі світом своєї природи і своєї історії [40].

Письменники « Покоління 98 року » звертаються до середньовічної літератури, до таких авторів, як Гонсало де Берсео, Хуан Руїс, Хорхе Манріке та ін. Вони захоплюються Маріано Хосе де Ларра, оскільки він аналізував ті важливі проблеми, які є основними у творчості письменників 98 року. Інтеріоризувавши

загальну кризу в країні, представники « Покоління 98 року » розмірковують про сенс життя, релігії, часу, смерті.

Вивчення пейзажу Кастилії, внутрішньої історії та автентичної літератури дає авторам 98 року нову концепцію душі та життя Іспанії. У цей період кризи національної ідентичності, після катастрофи 1898 року, вони шукають новий універсальний сенс, вічні і нетлінні цінності, які притаманні іспанській душі. Вирішення «проблеми Іспанії» письменники шукають у мріях: у кожного з них була своя ілюзія прекрасного майбутнього Батьківщини. Поняття міфічної Іспанії включає в себе землі, народ, минуле і майбутнє [55].

Отже, письменники « Покоління 98 року » розглядали сутність іспанської культури і її вічні цінності, причини її занепаду у сучасності, питання минулого Іспанії та її інтраісторії, а також створили власний ідеальний образ Іспанії, втіливши його у своїх творах. Критика сучасного стану Батьківщини (сучасного життя, історії та психологічних особливостей іспанців того часу) поєднується із уславленням автентичних рис Батьківщини.

Висновки до розділу 1

1. Когнітивна лінгвістика розглядає мову з позиції її участі у пізнавальній діяльності. Категорія знання, проблема видів знання і способів їх мовної репрезентації є центральною у когнітивній лінгвістиці. Знання про світ зберігаються у свідомості у вигляді особливих ментальних структур – концептів. Вивчення експлікованих в мові концептів дає можливість дослідити свідомість.

2. Кількість підходів до вивчення концептів варіюється відповідно до вчених. Серед усіх, існує два основних підходи – когнітивний та лінгвокультурологічний. У межах цих підходів, ми визначаємо концепт як одиницю колективної свідомості, яка відображає фрагмент об'єктивної дійсності, має вербальне вираження і позначена етнокультурною специфікою.

3. Концепт є неоднорідною сутністю і має складну організовану структуру, складові якої тісно пов'язані між собою. Незалежно від моделі побудови концепту, він завжди має основний та периферійний компоненти.

4. Різні типи знань, що відображаються у свідомості людини, стають підгунтям для широких класифікацій концептів за різними критеріями. Відповідно до розглянутих класифікацій, запропонованих різними вченими, концепт БАТЬКІВЩИНА є універсальним, непараметричним, інституціональним, базовим соціальним концептом.

5. Оскільки концепт БАТЬКІВЩИНА втілений текстуально у творах письменників « Покоління 98 », він є художнім. Художній концепт є одиницею свідомості письменника, яка репрезентована у художньому творі і втілює індивідуально-авторський спосіб сприйняття та організації світу, але включає в себе й загальні знання.

6. Письменники « Покоління 98 року » вивчали сутність іспанської культури і її вічні цінності, причини занепаду Батьківщини у сучасності, питання минулого країни та її інтраісторії. Жорстка критика сучасної Іспанії поєднується з любов'ю до неї, результатом чого є створення ідеального образу бажаної Іспанії у художніх текстах.

РОЗДІЛ 2.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ БАТЬКІВЩИНА У ТВОРЧОСТІ « ПОКОЛІННЯ 98 РОКУ »

2.1 Конвергенція лінгвокогнітивного і прагматичного підходів під час дослідження концепту БАТЬКІВЩИНА

У сучасній лінгвістиці простежується тенденція до конвергенції когнітивного та прагматичного підходів. У когнітивно-прагматичному ключі досліджуються різні типи дискурсу, проводиться аналіз концептів, спонукальної модальності, фразеологічних одиниць, неологізмів, окказіональної лексики і т.д.

Зв'язок когнітивної та прагматичної парадигм наукового знання привертає особливу увагу вітчизняних і зарубіжних дослідників (Д. Шпербер, Д. Уілсон, А. Кашер, Дж. Ньютс, Д. Ферсхверен, О.С. Кубрякова; В.І. Заботкіна; Ю.С. Степанов та ін.). Проведений огляд і аналіз вітчизняних та зарубіжних наукових робіт показав, що на сьогодні в лінгвістиці сформувалися три основні підходи до об'єднання когнітивного і прагматичного аспектів.

Перший підхід розглядає прагматику як частину когнітивної теорії (когнітивний аспект первинний, прагматичний аспект вторинний). Так, Д. Шпербер і Д. Уілсон заперечують існування окремого прагматичного модуля і вважають його складовою когнітивної парадигми. Вони розглядають прагматику як частину загальних когнітивних принципів, залучених в інтерпретацію висловлювань. Багато в чому їхні погляди розділяє А. Кашер. Він вважає основним завданням прагматики простежити, як прагматичні теорії співвідносяться із загальною психологічною концепцією природи людської свідомості [60, с. 567-582].

Принципами, які найбільш повно і яскраво відображають сутність даного підходу, є: *Cogito ergo dico* (лат. – « мислю, отже, кажу ») – перефразування афоризму французького філософа Рене Декарта « *cogito ergo sum* »: лат. – « мислю, отже, існую », а також аргумент – « ми маємо на увазі більше, ніж

говоримо » [28]. Прагматика інтегрує в собі когнітивні процеси і принципи інтерпретації висловлювань та мовної поведінки. При цьому прагматичні чинники, які виникають з умов мовної ситуації, комунікативних цілей, стратегій, тактик і визначають потенціал впливу висловлювання, є невід'ємною частиною когнітивних процесів, що відбуваються в свідомості людини. Включення прагматичного модуля (аспекту) в систему когнітивної обробки та переробки інформації призвело до появи ментальної прагматики, подальшого розвитку когнітивної алгебри в рамках функціоналізму, а також принципово нового підходу до мови – когнітивної прагматики, що вивчає розумові і мовні основи комунікації [28].

У другому підході когнітивна теорія представляється частиною прагматики (прагматичний аспект первинний, когнітивний аспект вторинний). Прагматика розглядається як наука, що вивчає у взаємозв'язку когнітивні, соціальні та культурні аспекти мови і комунікації, тобто є ширшою за когнітивну лінгвістику. Основним питанням, на яке покликана дати відповідь прагматика є: « Як правильно використовувати мову: що є використання мови? ». У межах даного підходу воно супроводжується додатковим питанням: « Який вплив на індивідів має володіння мовою, або чого люди досягають, володіючи мовою? » [28]. Прагматика сприймається як ключ до розуміння життя, поведінки, когніції і процесів комунікації в цілому [28]. Подібне бачення прагматики підкреслює її нерозривний зв'язок з когнітивними процесами за допомогою конструювання, інтерпретації та передачі досвіду і знань. За такого підходу прагматика досліджує мову в дії, відношення між мовною формою і використанням мови, причому використання мови включає в себе когнітивні процеси, що відбуваються в соціальному світі з усією різноманітністю лінгвокультурних реалій, ціннісних систем і менталітету.

Третій підхід до відношень між прагматичним та когнітивним аспектами передбачає їхню конвергенцію (зближення). Зближення когнітивного і прагматичного підходів виходить із запропонованого Чарльзом Пірсом поняття « інтерпретант » [28]. Комунікативна модель знака представлена трьома

складовими частинами (знаком - предметом - інтерпретантом). Інтерпретант несе в собі функції поняття або концепту, надаючи можливість розрізняти види значень – когнітивне і прагматичне [28]. Причому, саме поняття « інтерпретант » трактується в лінгвістиці по-різному: як еквівалент знака провідника з іншої семіотичної системи; як представник класу однорідних предметів; як емотивна асоціація; як релевантний контекст комунікації, набір загальних звичок і правил вживання; як ментальний образ в свідомості інтерпретатора, думка або поняття, концепт; як « лінгвістичний або прагматичний контекст » [28]. Саме така неоднорідна природа феномена « інтерпретант » і сприяє конвергенції когнітивного і прагматичного аспектів.

Дж. Ньютс розвиває думку про те, що когнітивний та прагматичний аспекти мови не протипоставлені між собою і не доповнюють один одного. Вони є взаємопов'язаними і представляють собою дві грані одного цілого: « Когнітивний і прагматичний виміри мови не просто окремі речі. Вони представляють дві сторони одного явища і тому мають бути взаємопов'язаними і взаємозалежними » [59, с. 3]. Саме на цьому засноване виникнення когнітивно-прагматичної теорії мови.

Згідно М.В. Нікітіну, психічна діяльність ґрунтується на координованій єдності когнітивних і прагматичних структур свідомості, що виникають завдяки спадковості, і які організують особистісний досвід індивіда, збагачений і скоректований колективним досвідом людства завдяки мові. Прагматичні структури свідомості первинні і відповідають за суб'єктивну оцінку спостережень і переживань з точки зору інтересів і цінностей індивіда. Когнітивні структури надають інформацію про світ, впорядковуючи позапрагматичне знання [28].

У межах прагматичного аспекту вивчається вибір адресантом певних лінгвістичних одиниць під час вживання у певному контексті з метою здійснення впливу на адресата [28]. Іншими словами, прагмалінгвістика як наукова дисципліна фокусується на вивченні трьох взаємопов'язаних дій адресанта в процесі комунікації, які зазвичай відбуваються одночасно: вибір, вживання

лексичних одиниць, здійснення впливу на адресата. У когнітивних структурах відображені результати пізнавальної діяльності людини.

Таким чином, всі три підходи наголошують на тісному зв'язку когнітивних і прагматичних чинників. Прагматичні чинники (ситуація, предмет мовного спілкування, просторово-часові межі, особистісні особливості автора і адресата та ін.) мають величезний вплив на когнітивні процеси, що відбуваються у свідомості учасників комунікації в момент породження і сприйняття мови. У процесі мовлення людина кодує свій задум, обумовлений комунікативним наміром, у мовні символи, і думка знаходить загальнодоступну форму. Таким чином, мова являє процес вербалізації образів у свідомості людини. Сприймаючи мовлення слухач розшифровує заковані мовні символи, витягуючи сенс, закладений у зовнішню форму мовних одиниць конкретної мови. В процесі сприйняття мови людина співвідносить сказане не тільки з об'єктивною реальністю, а й зі своїми суб'єктивними знаннями про неї, зі своїм особистісним досвідом, черпаючи інформацію, якої бракує з пам'яті і свідомості, яка й відповідає за розуміння прагматичного значення – історичних, культурних, соціальних смислів і всієї сукупності людських знань [28].

Розглянуті вище три підходи до об'єднання когнітивного і прагматичного аспектів ніяк не суперечать один одному. Вони є доказом взаємозв'язку і взаємовпливу когнітивного і прагматичного аспектів, а також закладають теоретичні основи когнітивно-прагматичної парадигми. У синтезі цих двох підходів когнітивний стан мовця (той стан оратора (мовця), яке він передає аудиторії), пов'язаний з отриманням інформації з певного джерела та її подальшої класифікації. Соціально-культурний контекст і акт вживання взаємопов'язані і взаємодіють, щоб пояснити загальний феномен розуміння і породження мови.

Дослідження концепту БАТЬКІВЩИНА присвячене як когнітивному, так і прагматичному аспектам цього концепту. З одного боку, воно орієнтовано на побудову ментальної моделі світу за допомогою концептів, вербалізованих в тексті. З іншого боку, до уваги береться комунікативна спрямованість тексту, а

саме мовні механізми впливу і маніпулювання (певні стратегії і тактики), які гарантують ефективність та успіх виконання комунікативного наміру автора.

2.2 Методологія дослідження концептів

Одним з найпоширеніших підходів до вивчення взаємодії мови і мислення є семантико-когнітивний підхід (термін З. Д. Попової та Й. А. Стерніна), сама назва якого визначена спрямуванням досліджень на вивчення співвідношення семантики мовних знаків та її відображенні у концептосфері народу.

У теоретичних постулатах психолінгвістики об'єднано існування невербального мислення та існування в людській свідомості концептосфери, що складається з концептів – мисленневих одиниць знання. Науковцям стало зрозуміло, що мовні знаки створюються задля обміну інформацією, тобто найбільш поширених і необхідних концептів. Базуючись на теорії психолінгвістики, можна стверджувати, що пізнати хоча б частково концептосферу індивіда чи певного соціального угруповання можливо завдяки вивченню семантики мовних знаків того чи іншого народу в певний історичний період. Це основне положення методології когнітивної лінгвістики свідчить про те, що найбільш уживані в конкретний період мовні одиниці, їхні асоціативні конотації якраз і будуть відображати найбільш суттєві в дану епоху для даного народу одиниці інформації – концепти, – які становлять частину єдиної концептуальної системи. Відповідно, чим менше використовується мовна одиниця в даний історичний період, і чим менше ціннісних конотацій та асоціативних зв'язків вона має, тим більше віддаленим від центру концептосфери є концепт, тим більше він залишається поза полем зору народу [37, с. 60-61].

Спираючись на те, що «проблема Іспанії» є основною у творчості «Покоління 98 року», що було обґрунтовано у попередньому розділі, а також на кількість оцінних асоціацій виявлених у творах письменників, ми можемо зробити висновок, що концепт БАТЬКІВЩИНА є максимально наближеним до

концептосфери цього літературного напрямку, що у свою чергу дає вихід на концептосферу іспанського народу в цілому в даний історичний період.

На основі вищезгаданого головного положення методології когнітивної лінгвістики було розроблено ряд методів, які дозволяють виявляти особливості мислення. Невербальність мислення свідчить про те, що людина мислить глобальними одиницями – концептами. Мова ж є засобом доступу до концептів у людській свідомості. Значну частину змісту концептів можна пізнати й пояснити саме завдяки мові. Тож, для лінгвокогнітивного дослідження вчені застосовували лінгвістичні методи, що застосовуються для опису лексичної та граматичної семантики мовних одиниць, які репрезентують концепти.

Н.М. Попова у межах методу семантико-когнітивного аналізу розмежовує не розмежовує ці два етапи аналізу, хоча й виходить із розмежування концепту, як одиниці когнітивного простору, і значення, як одиниці семантичного простору. На думку науковиці, вивчаючи семантику мовних одиниць, які репрезентують концепти в мові, можна визначити їхнє психолінгвістичне (таке, що відображає об'єм усіх семантичних ознак, включаючи чуттєве сприйняття й розуміння, у свідомості носія мови, й виявляється шляхом асоціативних експериментів) і лексикографічне (відображене в тлумачних словниках) значення, що є складовою змісту концепту, оскільки зміст концепту значно ширший за той, що репрезентується мовними одиницями [37, с. 62]. Для того, щоб через аналіз семантики мовних одиниць проникнути в сферу концептів, необхідно застосувати методику когнітивної інтерпретації отриманих результатів семантичного аналізу, завдяки якій можна робити висновки про ментальні сутності.

Таким чином, завданням лінгвістичної концептології є виявлення та опис максимально можливої кількості мовних засобів, що репрезентують концепт у мові та описати максимально повну семантику цих одиниць (слів, словосполучень, фразеологізмів, паремій, текстів, дискурсів, асоціативних полів) з використанням методики концептуальної інтерпретації результатів лінгвістичного дослідження, змоделювати зміст концепту глобальної ментальної одиниці.

Семантико-когнітивний підхід до вивчення концептів є новітнім завдяки когнітивній інтерпретації отриманих шляхом семантичного аналізу результатів. Проте різні вчені використовують різні прийоми інтерпретації, визначаючи їх сукупність як когнітивний аналіз. Наприклад, С.Є. Нікітіна практично не диференціює семантичний та когнітивний аналіз, а бачить останній у розширенні попереднього [37, с. 64], що суперечить у деякій мірі якісній відмінності концепту від семантичного значення слова-репрезентанта.

О.С. Кубрякова, навпаки, чітко розмежовує семантичний та когнітивний аналіз, обидва з яких є необхідними для досягнення остаточної мети. Семантичний аналіз пов'язаний із роз'ясненням самого слова, а концептуальний – веде до знань про світ [21, с. 85].

Незважаючи на різноманітність підходів, вони поєднуються спільною метою: розкрити концепт, залучивши для цього якомога більший об'єм культурної, історичної та побутової інформації.

Важливим питанням постає забезпечення уникнення інтуїтивного підходу до інтерпретації концептів. Так, А. Вежбицька пропонує для цього тлумачити концепти через обмежену кількість примітивів – слів, які не вимагають подальшого роз'яснення для носіїв мови і є неподільними: субстантивів (*yo, alguien*), детермінаторів та квантифікаторів (*este, mismo*), ментальних предикатів (*pensar, saber*), оцінок (*malo, bueno*), часу і місця (*cuando, después*), декрипторів (*pequeño*), метапредикатів (*tampoco, por eso*), таксономії й партонімії (*árbol-abedul-rama*) [37, с. 385].

Для семантико-когнітивного дослідження концепту в мові необхідно виділити усі мовні одиниці, які можуть репрезентувати концепт або його когнітивні ознаки. До таких мовних одиниць належать:

1) ключове слово/слова, що найбільш точно репрезентує/ють концепт у мові (*patria*);

2) похідні номінації концепту – переносні номінації (*madre, cuna* – про Батьківщину);

- 3) одиниці різних частин мови пов'язані із основними лексичними засобами номінації концепту, що відображають ознаки концепту (*miserable, mía*);
- 4) контекстуальні синоніми та okazіональні номінації;
- 5) стійкі словосполучення, що включають у себе ключове слово-репрезентант концепту або його синонім (*patria chica*);
- 6) фразеологізми, що включають ім'я концепту;
- 7) метафоричні номінації (*ara gigante*);
- 8) стійкі порівняння з ключовим словом;
- 9) паремії (прислів'я, приказки, афоризми), що відображають зміст, актуальний на досліджуваному історичному етапі;
- 10) асоціатори, що отримуються в результаті асоціативного експерименту, і є реакцією на ключове слово-стимул;
- 11) словникові дефініції та енциклопедичні статті ключових слів-репрезентантів концепту;
- 12) різні види текстів та дискурсів, що розкривають зміст концепту [37, с. 67-68].

Отже, семантичний аналіз вимагає вирішення таких завдань:

- встановлення значення лексем на матеріалах статей зі словників;
- аналіз фразеологічних і пареміологічних одиниць з даною лексемою;
- визначення інших мовних і немовних способів репрезентації концепту (конотації, відтінки значення, метафоричні зв'язки, експресивні засоби вираження і т.д.) в текстах, дискурсах, комунікативних ситуаціях.

Подальша концептуальна інтерпретація даних передбачає:

- встановлення основних концептуальних прошарків (ближньої і дальньої периферії) на основі даних про семантичне поле лексеми;
- визначення контекстів, у яких реалізується ключове найменування концепту;
- опис способів представлення концептуально-значимої інформації [37, с. 68-69].

Формування асоціативно-сміслового поля на основі лексико-семантичних варіантів лексем-імен концептів, виявлення їх експлікаторів дає змогу більш повно описати концепт.

Розглянемо більш детально методику дослідження концептів у межах семантико-когнітивного підходу, розроблену Й.А. Стерніним та З.Д. Поповою. Метою застосування методики пояснює М.В. Піменова: «Методика дослідження концептів ... полягає в інтерпретації значення конструкцій, які об'єктивують ті чи інші особливості концептів; у виявленні частотних (властивих багатьом концепту) таксономічних характеристик і визначенні за цими характеристиками загальних типологічних ознак досліджуваних концептів. Потім – на їх основі – узагальнення особливостей концептів, а також виділення концептуальних структур, когнітивних моделей і мовних схем актуалізації досліджуваних концептів в порівнюваних мовах» [32].

На сьогодні в когнітивній лінгвістиці існує два основні підходи в методиці лінгвокогнітивного аналізу. Логічний підхід «від смислу до мови» допускає, що дослідження починається з обрання концепту, до якого добираються всі можливі засоби його актуалізації. Другий підхід – семантико-когнітивний, «від мови до смислу», – передбачає, що дослідження починається з вибору ключового слова або групи слів, аналіз яких дозволить виявити структуру названого концепту, об'єктивовану цими мовними засобами.

Лінгвокогнітивна методика опису та моделювання концептів базується на аналізі семантики мовних засобів, які репрезентують концепт. Опис концепту через семантику передбачає використання як всіх традиційних, так і експериментальних методів опису значень, після чого результати аналізують за допомогою когнітивної інтерпретації [33, с.116].

Основними етапами застосування методики під час семантико-когнітивного дослідження (за З. Д. Поповою та Й. А. Стерніним) є:

1. Побудова номінативного поля концепту.

Побудова номінативного поля концепту полягати у встановленні й описі сукупності лексичних одиниць (вище було перераховано усі мовні засоби, які

можуть бути вербалізаторами концепту), які номінують концепт і його окремі ознаки.

Побудова номінативного поля концепту може бути здійснена лише за участі тільки прямих номінацій концепту – ключового слова та його синонімів (як системних, так і okazіональних, індивідуально-авторських), що призведе до побудови ядра номінативного поля; або включати номінації різновидів денотата концепту (гіпонімії), і найменування різних окремих ознак концепту, а також паремії, фразеологізми, афоризми і т. д.

В якості ключового слова вибирають найбільш уживане найменування, досить узагальнене за своєю семантикою (середнього ступеня абстракції), бажано – стилістично нейтральне. При вивченні лінгвістичних концептів, характерних для якого-небудь стилю, жанру або окремого автора, вибір ключового слова може бути зроблений за критерієм частотності його вживання у відповідних текстах.

Після вибору найменування концепту будують ядро номінативного поля за допомогою синонімічного розширення ключового слова (використовуються словники синонімів і фразеологічні словники) та аналізу контекстів, в яких номінується досліджуваний концепт (тексти). Виписуються усі номінації досліджуваного концепту, включаючи okazіональні, індивідуально-авторські, описові.

Встановлення периферії номінативного поля може бути здійснене різними способами.

- аналіз художніх та публіцистичних текстів;
- аналіз сполучуваності лексем;
- побудова лексико-фразеологічного поля ключового слова (цей метод передбачає підбір синонімів, антонімів ключового слова);
- побудова дериваційного поля ключового слова;
- побудова пареміологічного поля концепту [33, с. 124-130].

2. Аналіз і опис семантики мовних засобів, що входять в номінативне поле концепту.

Завданням цього етапу є подання значень одиниць номінативного поля у вигляді набору окремих семантичних компонентів, які згодом будуть піддані когнітивній інтерпретації. Опис семантики лексем і фразеологічних одиниць, що входять в номінативне поле концепту, здійснюється традиційними лінгвістичними методами і прийомами – встановленням значень за словниками (рекомендується використовувати кілька словників і сформулювати дефініцію значення, що буде узагальнювати дані з усіх словників), а також в разі необхідності проведення компонентного аналізу значень – у межах синонімічного ряду, лексикофразеологічного поля. В результаті описаних процедур дослідник отримує семний опис значень одиниць номінативного поля, тобто опис значень у вигляді семантичних компонентів – сем [33, с. 136-137].

3. Когнітивна інтерпретація результатів опису семантики мовних засобів – виявлення когнітивних ознак, які формують досліджуваний концепт як ментальну одиницю.

4. Верифікація отриманого когнітивного опису у носіїв мови.

Цей етап передбачає перевірку отриманих результатів у носіїв мови і є факультативним, але бажаним, оскільки в будь-якому описі концепту є велика частка суб'єктивізму дослідника, наприклад, у виділенні і формулюванні когнітивних ознак, а носії мови можуть підтвердити або спростувати правильність виділення дослідником тої чи іншої когнітивної ознаки. Якщо у дослідника відсутні можливості проведення верифікації, як у випадку нашого дослідження, йому доводиться покладатися на власну мовну інтуїцію, власний досвід носія мови [33, с. 137-140].

5. Опис змісту концепту у вигляді переліку когнітивних ознак. Когнітивна інтерпретація.

Семантико-когнітивний напрямок когнітивної лінгвістики досліджує концепт через значення мовних одиниць, що номінують його. Мовні засоби виступають засобом матеріалізації мовної свідомості. Саме цей етап лінгвокогнітивного дослідження « перекладає » мовні дані в когнітивні і дозволяє приступити до моделювання концепту.

Під когнітивною інтерпретацією вчені розуміють уявне узагальнення результатів опису значень мовних одиниць, які входять до номінативного поля, на більш високому рівні абстракції для виявлення і словесного формулювання когнітивних ознак, що репрезентовані тими чи іншими значеннями або семантичними компонентами цих мовних одиниць [33, с. 141]. Когнітивна інтерпретація даних необхідна для подальшого моделювання змісту концепту.

Наступні кроки залежатимуть від того, чи ставить дослідник своїм завданням рухатися далі в сферу когнітивно-семасіологічного або лінгвоконцептологічного дослідження (тобто, чи є його завданням описати семантику тих або інших мовних одиниць з використанням когнітивних даних або моделювати концепт як одиницю свідомості).

У першому випадку отримані когнітивні дані просто використовуються для пояснення семантичного розвитку досліджуваних мовних одиниць. Наприклад, поняття когнітивної ознаки, класифікатора використовуються для пояснення появи тих чи інших сем або семем, їх угруповань, змін в семантиці слова, перебудов семантики слова.

Всі отримані до когнітивної інтерпретації семантичні описи не можна вважати описами змісту і структури концепту, вони є лише тлумаченням значень номінативних одиниць, які називають окремі когнітивні ознаки, вербалізовані тими чи іншими мовними засобами. Без етапу когнітивної інтерпретації побудова моделі концепту неможлива.

Процедура когнітивної інтерпретації передбачає такі етапи:

- 1) Виявлення когнітивних ознак:
 - Когнітивна інтерпретація сем:

Підсумком попереднього етапу семантико-когнітивного дослідження є максимально повний опис значень мовних одиниць. Встановлення сем мовних одиниць, які номінують концепт, дозволяє виявити більш-менш повно їхнє номінативне поле, а отже відображає когнітивні ознаки досліджуваного концепту.

Всі ці компоненти інтерпретують як когнітивні ознаки концепту, при цьому різні синоніми актуалізують різні аспекти цього концепту. Близькі за змістом

семи узагальнюють (тобто зводять за однією ознакою) та подають у вигляді єдиної когнітивної ознаки концепту.

- Когнітивна інтерпретація паремій:

Цю інтерпретацію проводять у формі узагальнення смислів паремій (зведення близьких смислів до одного узагальненого за змістом); визначають відносну частоту вираження тих чи інших смислів на матеріалі зібраних паремій; встановлюють найбільш часто репрезентовані смисли. Когнітивна інтерпретація паремій передбачає, що на основі аналізу їхнього змісту формулюються відповідні когнітивні ознаки у вигляді тверджень про концепт.

- Когнітивна інтерпретація результатів асоціативних експериментів;
- Когнітивна інтерпретація метафор: когнітивні ознаки формуються переважно з підстави порівняння, яке лягло в основу метафори;
- Когнітивна інтерпретація частотності лексем: за частотністю вживання мовних одиниць можна зробити висновки про концепт;
- Когнітивний аналіз внутрішньої форми значення лексеми-номінації (внутрішня форма слова слугує джерелом відомостей про структуру концепту);

2) Виявлення когнітивних класифікаційних ознак:

Другим етапом когнітивної інтерпретації результатів опису концепту є узагальнення окремих когнітивних ознак і виявлення на їх основі когнітивних класифікаційних ознак, використовуваних для концептуалізації даного явища. Близькі когнітивні ознаки інтерпретуються як репрезентації окремої когнітивної класифікаційної ознаки концепту, а їхня частотність підсумовується для визначення яскравості, актуальності конкретної класифікаційної ознаки в структурі концепту.

Всі виявлені когнітивні ознаки інтерпретуються як об'єктивація певних когнітивних класифікаційних ознак, виявлення яких уможливило аналіз особливостей концептуалізації денотата концепту [33, с. 140-148].

6. Моделювання концепту.

Якщо дослідження є лінгвоконцептологічним, то етап моделювання концепту є необхідним. Він дозволяє описати концепт як цілісну ментальну одиницю і передбачає кілька послідовних кроків:

- Опис макроструктури концепту (віднесення виявлених когнітивних ознак до образного, інформаційного компонентів та інтерпретаційного поля, а також встановлення їх співвідношення в структурі концепту). Ця процедура дозволяє наочно уявити, які типи інформації переважають в концепті і яке їх співвідношення один з одним.

- Опис категоріальної структури концепту (виявлення ієрархії когнітивних класифікаційних ознак, що концептуалізують відповідний предмет або явище, і опис концепту у вигляді ієрархії когнітивних класифікаційних ознак);

- Опис польової організації виявлених когнітивних ознак (виявлення ознак, що відносяться до ядра, ближньої, дальньої та крайньої периферії концепту, і представлення змісту концепту у вигляді польової структури). Польовий опис роблять з опорою на дані про яскравість, актуальність тих чи інших когнітивних ознак в структурі концепту. Якщо дослідження проводилося без залучення експериментальних методик, з використанням тільки словників та текстів, то яскравість ознак визначається за частотністю вживання тих чи інших мовних одиниць для номінації концепту (дані аналізу текстів, частотного словника), або за кількістю одиниць, які репрезентують ту чи іншу когнітивну ознаку – чим більше таких одиниць, тим ознака яскравіше і важливіша для свідомості (закон Шпербера).

Підсумком моделювання концепту в рамках лінгвоконцептологічного дослідження є словесне або графічне представлення змісту концепту у вигляді польової структури.

1. Словесна модель. Концепт описується словами, окремо – ядро, ближня, дальня і крайня периферія. Когнітивні ознаки, виділені і розподілені за польовими зонами в структурі концепту, ранжуються за ступенем їх яскравості в структурі концепту (за процентним відношенням встановлених мовних репрезентацій, які об'єктивують відповідну когнітивну ознаку). Польовий опис змісту концепту

може відрізнятися від макроструктури: яскравими, і, відповідно, ядерними, в рівній мірі можуть виявитися образний компонент, і компоненти інформаційного змісту концепту, і компоненти його інтерпретаційного поля, аналогічно, окремі ознаки даних макрокомпонентів можуть виявитися і в ближній, і в дальній, і в крайній периферії змісту концепту.

Отже, належність тієї чи іншої ознаки концепту до конкретної польової зони визначається виключно яскравістю відповідної когнітивної ознаки, її актуальністю у свідомості, і не залежить від макрокомпонента концепту, до якої вона належить.

2. Графічна модель

Перевага такої моделі полягає в наочності уявлення польової структури. Проте, в ній важче уявити змістовні компоненти концепту, оскільки в ній технічно важко розмістити всю необхідну змістовну інформацію [33, с. 148-151].

З.Д. Попова та Й.А. Стернін наголошують на тому, що, навіть розглянувши всю доступну сукупність мовних засобів вираження концепту, а також тексти, в яких розкривається його зміст, неможливо отримати вичерпний опис концепту, оскільки це буде лише опис частини концепту [33, с. 141]. Причиною цього є те, що концепт не є жорстко структурованою ментальною одиницею, тому вичерпно її висловити мовними засобами просто неможливо. По-друге, як було зазначено вище, в концепті завжди є невербалізована частина змісту. Крім того, завжди є вікова, професійна, гендерна, а також індивідуальна складові концепту, які далеко не повністю вербалізовані і які не завжди вдається виявити в повному обсязі при описі концепту. Жодний лінгвістичний метод не може виявити і зафіксувати всі засоби мовної та мовленнєвої репрезентації концепту.

Відтак, моделювання макроструктури і польової організації концепту є лише гіпотетичною моделлю концепту, навіть якщо в ході дослідження були застосовані експериментальні прийоми дослідження і верифікації. Проте така дослідницька модель концепту дає наближення до концепту як ментальної одиниці. Таким чином, моделювання концепту з використанням лінгвістичних й

експериментальних методів, дає найбільш повний опис концепту як ментальної одиниці свідомості.

На відміну від лінгвокогнітивного, лінгвокультурний підхід являє собою конкретизацію вивчення культурних концептів з точки зору їх ціннісного компонента, мається на увазі зіставлення відношення до тих чи інших предметів, явищ, ідей, які представляють собою цінність для носіїв культури [17, с. 15].

Позначення концепту є виділенням того, що актуально для даної лінгвокультури, і присвоєння цього фрагменту осмислюваної дійсності спеціального знака. У матеріальному світі позначення виділяє предмет, встановлюючи його місце в навколишньої дійсності. Концепт виражається за допомогою сукупності мовних і немовних засобів, які прямо або непрямо ілюструють, розвивають і уточнюють його зміст.

За теорію В.І. Карасика, опис концепту у такому випадку передбачає низку спеціальних дослідницьких процедур для тлумачення значення його найменування і найближчих позначень, а саме:

1. Дефініційний аналіз – виділяються смислові ознаки: категоріальний статус, тематична конкретизація, характеристика, зовнішня негативна оцінка, внутрішня негативна оцінка, модальність;

2. Контекстуальний аналіз спрямований на виокремлення асоціативно пов'язаних смислових ознак;

3. Етимологічний аналіз;

4. Пареміологічний аналіз;

5. Інтерв'ювання, анкетування, коментування [17, с. 16].

Характерною особливістю методології дослідження концептів, запропонованою В.І. Карасиком, є значна увага до ціннісного компоненту, що можна помітити навіть у спрямованості дефініційного аналізу. Загальна процедура дослідження концептів за З.Д. Поповою і Й.А. Стерніним та методика дослідження В.І. Карасика є схожою, оскільки передбачає використання як суто лінгвістичних, так і експериментальних методів дослідження. Відмінності у методології обумовлені різними поглядами вчених на природу концепту

(лінгвокогнітивний та лінгвокультурологічний підходи) і його структуру. На нашу думку, ці дві методології не є взаємовиключними і можуть застосовуватися комплексно для більш повного аналізу концепту.

2.3 Методика дослідження концепту БАТЬКІВЩИНА у творчості « Покоління 98 року »

Вибір методики дослідження концепту залежить від декількох факторів. По-перше, від підходу, у межах якого здійснюється вивчення концепту (логічний, лінгвокультурологічний, філософський, лінгвокогнітивний, психологічний або ж інтегративний). Структурний і змістовний тип концепту також впливає на вибір методів і методики дослідження. Мовний матеріал обраний для аналізу дослідником як основа вербальної актуалізації концепту впливає не тільки на вибір конкретної методики, а й на можливість проведення процедур на певних етапах цієї методики. Так, наприклад, побудова асоціативного поля на матеріалі отриманому з психолінгвістичного експерименту є неможливим у нашому випадку, оскільки дослідження спрямоване на вивчення реалізації концепту в художніх текстах письменників, а не в соціумі. Крім того, вибір залежить від того, з якою практикою опису концепту ми маємо справу (монолінгвальною чи полілінгвальною), тобто чи досліджується концепт тільки в межах мовної картини світу одного етносу або в порівняльному аспекті, коли до вивчення залучаються мовні картини світу двох або трьох етносів.

Концепт БАТЬКІВЩИНА є культурним концептом і, назважаючи на те, що дослідження проводиться для виявлення його лінгвокогнітивного аспекту, ми не можемо не враховувати його природу у дослідженні. Тому, поєднання методології лінгвокогнітивного та лінгвокультурологічного підходів до вивчення концептів є обґрунтованим у цьому випадку.

Мовним матеріалом актуалізації концепту БАТЬКІВЩИНА слугували лексичні вербалізатори з художніх текстів письменників « Покоління 98 року » Під час вибору методики і методів вивчення концепту було враховано те, що

проведене дослідження є монолінгвальним і синхронним (охоплює лише період діяльності « Покоління 98 року », без врахування динаміки розвитку концепту в її межах).

Варто зазначити, що найбільш обґрунтовані результати можна отримати лише шляхом використання комплексної методології дослідження концептів, яка включає в себе кілька методик, що доповнюють одна одну.

Враховуючи всю специфіку досліджуваного концепту БАТЬКІВЩИНА, нами була розроблена і застосована наступна методика дослідження:

1. На першому етапі визначено особливості творчості « Покоління 98 року » та місце « проблеми Іспанії » у ній, що є важливим для подальшої коректної інтерпретації отриманих даних та аналізу прагматичного аспекту концепту БАТЬКІВЩИНА у художніх текстах цього угруповання.

2. Другий етап розвідки спрямований на виявлення специфіки загальнокультурного сприйняття поняття Батьківщина в іспанському соціумі. Цей етап передбачав аналіз лексикографічних джерел. Аналізуючи словникові тлумачення, ми враховуємо, що у лексико-семантичних варіантах ключового слова, яке іменує концепт, об'єктивуються його змістові характеристики, актуальні для носіїв вказаної мови.

3. На наступному етапі було проаналізовано лексико-семантичне наповнення обраних творів, що несе концептуальне навантаження. Було обрано художні тексти письменників « Покоління 98 року », які містять прямі номінації концепту. Вибір мовних засобів, які об'єктивують концепт, був здійснений за допомогою методу суцільної вибірки.

Побудова номінативного поля концепту БАТЬКІВЩИНА дала можливість визначити його ядро і периферію. Встановлення периферії номінативного поля було здійснено за допомогою аналізу художніх текстів, побудови лексико-фразеологічного поля ключового слова і побудови дериваційного поля ключового слова.

4. У подальшому реалізовано аналіз семантичної структури концепту БАТЬКІВЩИНА (за методикою В.І. Карасика). Враховуючи схильність

письменників « Покоління 98 року » до асоціативного й чуттєво-емоційного сприйняття навколишнього світу, особливу увагу приділено аналізу ціннісного та образного компонентів концепту БАТЬКІВЩИНА (за В.І. Карасиком). Під час аналізу семантичної структури, в особливості, образного і ціннісного компонентів концепту, ми брали до уваги прагматичні особливості актуалізації концепту БАТЬКІВЩИНА у текстах.

Таким чином, вивчення мовного втілення концепту БАТЬКІВЩИНА у взаємодії методів концептуального і традиційного стилістичного аналізу надало можливість його комплексної інтерпретації і сприяло проникненню в глибинні смисли художніх творів « Покоління 98 року »

Висновки до розділу 2

1. У сучасній лінгвістиці існує тенденція до конвергенції когнітивного та прагматичного підходів. Існує три підходи до цього питання: прагматичний підхід є частиною когнітивного, когнітивний підхід включає у себе прагматичне дослідження. Третій підхід передбачає зближення прагматичного і когнітивного. Всі три підходи наголошують на тісному зв'язку когнітивних і прагматичних чинників.

2. Дослідження концепту БАТЬКІВЩИНА орієнтовано, з одного боку, на побудову ментальної моделі світу за допомогою концептів, вербалізованих в тексті. З іншого боку, до уваги взято комунікативну спрямованість тексту, а саме мовні механізми впливу і маніпулювання, які гарантують ефективність та успіх виконання комунікативного наміру автора.

3. На сьогодні в когнітивній лінгвістиці існує два основні підходи в методиці лінгвокогнітивного аналізу. Логічний підхід « від смислу до мови » допускає, що дослідження починається з обрання концепту, до якого добираються всі можливі засоби його актуалізації. Другий підхід – семантико-когнітивний, « від мови до смислу », – передбачає, що дослідження починається з вибору

ключового слова або групи слів, аналіз яких дозволить виявити структуру названого концепту, об'єктивовану цими мовними засобами.

4. Завданням лінгвістичної концептології є виявлення та опис мовних засобів, що репрезентують концепт у мові, включаючи опис семантики цих одиниць. За допомогою методики когнітивної інтерпретації результатів лінгвістичного дослідження стає можливим змодельовати вміст концепту глобальної ментальної одиниці.

5. Характерною особливістю методології дослідження концептів, запропонованою В.І. Карасиком, є значна увага до ціннісного компоненту. Загальна процедура дослідження концептів за З.Д. Поповою і Й.А. Стерніним та методика дослідження В.І. Карасика є схожою, оскільки передбачає використання як суто лінгвістичних, так і експериментальних методів дослідження.

6. Для дослідження концепту БАТЬКІВЩИНА у творчості письменників «Покоління 98 року» було розроблено комплексну методику. За основу було взято семантико-когнітивну методику З.Д. Попової та Й.А. Стерніна. Під час розробки методики було ураховано специфіки концепту та матеріалів, в яких він актуалізується.

РОЗДІЛ 3.

ЛЕКСИЧНА ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ БАТЬКІВЩИНА У ТВОРЧОСТІ « ПОКОЛІННЯ 98 РОКУ »

3.1 Концепт БАТЬКІВЩИНА в іспанській лінгвокультурі

Концепт як складова частина концептосфери може бути вербалізований різними способами лексичної номінації. Для більш точного аналізу концепту БАТЬКІВЩИНА, перш за все, необхідно досліджувати інваріантну частину цієї ментальної структури, а потім виявляти його варіативну складову через аналіз особливостей реалізації концепту в художніх текстах.

Перш за все, ми вважаємо за необхідне встановити мовні репрезентанти концепту БАТЬКІВЩИНА в іспанській лінгвокультурі загалом і дослідити їх на системному рівні на основі аналізу лексикографічних джерел, оскільки повний опис того чи іншого концепту, важливого для певної культури, можливо здійснити тільки за умови дослідження найбільш повного набору засобів його об'єктивації. Для виявлення ядра і периферії концепту БАТЬКІВЩИНА слід звернутися до словникових дефініцій.

Способи лексичного вираження концепту БАТЬКІВЩИНА в іспанській мові представлені в академічному тлумачному словнику іспанської мови DRAE у вигляді таких варіантів, як:

- *patria* і *país natal* (рідна країна);
- *país del origen* (країна походження);
- *suelo natal* (рідна територія);
- *cuna* (колиска);
- *terruño* (рідний край) [62].

У словнику синонімів іспанської мови представлені такі варіанти вербалізації концепту БАТЬКІВЩИНА: *patria, tierra, suelo natal, cuna, país, estado, provincia* [63].

У тематичному словнику синонімів і антонімів іспанського мови вказані наступні варіанти: *país (nación, región, provincia, comarca, patria, reino, pueblo, tierra)* [64]. У словнику синонімів і антонімів представлені наступні синоніми:

- *país (patria, estado, nación, comarca, región);*
- *patria (nación, país, pueblo, cuna, origen);*
- *pueblo (país, nación, estado, patria);*
- *nación (estado, país, patria, pueblo);*
- *estado (nación, país, territorio, gobierno, administración);*
- *territorio (estado, región, país);*
- *tierra (patria, país, nación).*

Узагальнюючи дані словників, слід зазначити, що варіаціями концепту БАТЬКІВЩИНА в іспанській лінгвокультурі є слова *patria, país natal, país del origen, suelo natal, cuna, terruño, nación, estado, reino, pueblo, tierra, provincia, región, comarca*.

Звернення до словникових дефініцій всіх виявлених варіацій вербалізованого концепту БАТЬКІВЩИНА дає підставу зробити висновок про різні відтінки значень розглянутих лексем:

1) *patria* означає велику чи малу батьківщину, до якої людина відчуває себе прив'язаною в силу юридичних, історичних і особистих зв'язків;

2) *país* є територією, яка становить географічну, політичну і культурну одиницю;

3) *tierra* сприймається як місце, в якому хтось народився, а також як територія або округ, створений на підставі справжніх або історичних інтересів (наприклад, *tierra de Segovia*);

4) *pueblo* співвідноситься з поняттям Батьківщини у другому значенні;

5) *nación* – юридична та політична одиниця, сформована сукупністю жителів однієї країни, керована одним урядом, або територія цієї країни;

6) *terruño* – земля, особливо про рідну землю;

7) *región* – ділянка території, що відрізняється етнічним характером або особливими умовами клімату, виробництва, топографії, управління, урядом;

8) *provincia* іменує кожен велику частину території або держави, керовану загальною адміністративною владою;

9) *cuna* – колиска, в переносному значенні – БАТЬКІВЩИНА [62].

Отже, ми бачимо, що кожний із синонімів до Батьківщини має свою семантику і стилістичні особливості. Так, на відміну від терміна *tierra*, термін *pais* не володіє специфічним семантичним наповненням, оскільки пов'язує сему території і народів, що живуть там, в більш широкому плані, як адміністративне глобальне утворення.

М.М. Раєвська (2013), розглядаючи відносини між іменниками *patria* і *tierra*, наголошує на необхідності враховувати історію їх вживання, пов'язану з поняттями *patria* і *patria communis*, що існували ще в латині. Іменник *tierra* використовувався для опису феодальних відносин і мав на увазі особливе територіальне походження. Але з XV в. в іспанській мовній свідомості активно використовується іменник *patria*, що позначає більш широку територіальну одиницю, а в XVIII в. цей термін вже використовується в його широкому значенні [38, с. 62-65].

Ще один варіант номінації Батьківщини реалізований топонімом « *España* », який в кінці XX ст. після переходу Іспанії до демократії і утворення в країні самостійних автономних областей майже не вживався, де замість нього використовувалися в якості назви країни словосполучення *este país* й іменник *estado* [44, с. 16]. Топонім *España* пізніше почав асоціюватися з періодом диктатури Франко, зважаючи на його активне вживання в гаслах (« ¡Viva España! », « ¡Arriba España! », « ¡Caídos por Dios y por España! » , « ¡España una! ¡España una! ¡Muera el Estatuto catalán! », триразове « ¡España! », яким Франко закінчував промову, на яке потрібно кричати у відповідь « ¡Una! ¡Grande! Libre! »), тому він мав негативну конотацію порівняно з іменником *patria* (« Una Patria, Un Estado, Un Caudillo »). Проте, до диктатури Франко, на період діяльності письменників « Покоління 98 року », топонім *España* не має негативних конотацій і тому, ми можемо побачити активне його використання в аналізованих художніх текстах.

Підводячи підсумок, можна зробити висновок про те, що лексичні одиниці, якими представлений концепт БАТЬКІВЩИНА в іспанській мові, мають різну семантику: *patria* (Батьківщина) – термін, що означає рідну територію для людини, і який має широку сферу функціонування; *país* (країна) – термін з більш нейтральною семантикою, що має широку сферу функціонування в мові, що використовується в різних видах дискурсу, включаючи художній; *tierra* (земля) – термін, що включає в себе географічну конотацію. Слід зазначити, що цей іменник частіше, ніж інші, вживається для позначення місця походження людини, при цьому перед ним часто ставиться присвійний займенник – *mi tierra*. Стилістично забарвленими синонімами Батьківщини є *terruño* і *cuna*. У подальшому дослідженні, ми проаналізуємо вживання варіацій найменувань концепту БАТЬКІВЩИНА у художніх текстах « Покоління 98 року »

3.2 Концепт БАТЬКІВЩИНА у творчості Антоніо Мачадо

У своїй творчості Антоніо Мачадо неодноразово звертався до теми Іспанії. Його поезія – це спогади про реальний кастильський пейзаж, який контрастує з монотонною і сірою сучасністю. Ліричний погляд поєднується з критичним ставленням до сучасного стану Іспанії. Матеріалом дослідження цих тенденцій послуговували поезії зі збірки « Campos de Castilla », а саме « A orillas del Duero », « Orillas del Duero », « El mañana efímero » і « En estos campos de la tierra mía... ».

Поезія « A orillas del Duero » представляє критичний погляд автора на сучасну дійсність Іспанії. Концептуальне поле БАТЬКІВЩИНА представлено такими топонімами як *Castilla, Soria, Aragón, España, Duero, Iberia, Valencia*, серед яких більша частина є назвами регіонів Іспанії. Загальні іменники на позначення території представлені такими одиницями: *pedregal, cerros, campos, monte, alcores, tierra, serrezuelas, colinas, yermos, roquedas, peñascales, prado* [68]. Усі зазначені іменники, крім *tierra*, описують рельєф і апелюють до образу Батьківщини. *Tierra* набуває метонімічного значення, оскільки автор має на увазі не ґрунт, а Кастилію, іспанський народ. Серед проаналізованих синонімів до

patria, використовуються такі іменники, як *tierra* і *pueblo*. Топонім *Castilla* можна вважати контекстуальним синонімом об'єктивації концепту БАТЬКІВЩИНА, крім того, він тісно пов'язаний із ключовим словом і зважаючи на частотність використання, входить до ядра концепту.

Окрему групу складають іменники *ciudades*, *hogar*, *madre*, *madrastra* [68]. Останні два представляють концепт БАТЬКІВЩИНА за допомогою прийому персоніфікації. « *La madre en otro tiempo fecunda en capitanes madrastra es hoy apenas de humildes ganapanes* » – ці рядки демонструють контраст між двома образами Батьківщини: минулою, яка є *madre* (виражає позитивне ставлення) і сучасною, що стала *madrastra* (виражає негативне ставлення) [68].

Оцінний компонент концепту БАТЬКІВЩИНА виражений у своїй більшості прикметниками: *agrios campos*, *parda tierra*, *serrezuelas calvas*, *colinas obscuras*, *desnudos peñascales*, *tierra triste*, *decrepitas ciudades*, *mortecino hogar*, *campo ensombrecido*, *pedregal desierto* [68]. Зазначені приклади передають почуття суму, спустошеності. Негативну оцінку несуть також словосполучення *quebras del pedregal*, характеристика персоніфікованих образів полів є також негативною *los campos se obscurecen*, як і Кастилії: *Castilla miserable*, *ayer dominadora*, *envuelta en sus andrajos desprecia cuando ignora*; *Castilla no es aquella tan generosa un día* [68]. Кастилія вже не така щедра, як колись була, зараз вона нещасна, загорнута у лахміття. Понівечена, нещасна Кастилія, спустошена територія, створює образ сучасної Батьківщини. Незважаючи на занепад Іспанії, вона все ще має дещо з тих ресурсів, які мала у минулому.

В поезії « *A orillas del Duero* » три рази зустрічаються різні деривативи від іменника *sombra*: *ensombrecerse*, *ensombrecido*, що поєднується у свою чергу із вживанням дієслова зі схожою семантикою *se obscurecen*. Використання цих номінацій з негативною конотацією поєднується із загальною концептуальною метафорою, втіленою у поезії – зміни стану Батьківщини у погану сторону із плином часу. Так, ця концептуальна метафора продемонстрована вживанням значної кількості дієслів, що позначають рух: « *Todo se mueve, fluye, discurre, corre o gira*; *cambian la mar y el monte y el ojo que los mira* » [68]. Ми не можемо

віднести ці дієслова до ядра поля концепту БАТЬКІВЩИНА, оскільки вони не є настільки частотно вживаними, проте концептуальна метафора втілена за допомогою них, не раз фігурує у творчості не тільки Антоніо Мачадо, а й інших представників «Покоління 98 року». Те, що зміна стану Батьківщини відбувається саме в негативному руслі, крім вищезазначених номінацій концепту, демонструють такі рядки: «*¿Pasó? Sobre sus campos aún el fantasma yerta de un pueblo que ponía a Dios sobre la guerra*» [68]. Друга ж частина цього рядка возвеличує іспанський народ *un pueblo que ponía a Dios sobre la guerra* проявляє оцінне ставлення автора до Батьківщини минулого.

Позитивну оцінку БАТЬКІВЩИНИ демонструють такі приклади: *Soria es una barbacana* – Сорія захищає від війни, *colinas coronadas de roble y encinas, humilde prado, verdes álamos, largos ríos* [68]. Річки, луки, дерева – все це досі залишається у розпорядженні Іспанії.

Для опису Батьківщини минулої Антоніо Мачадо підбирає прикметники з позитивним емоційно-оціночним навантаженням: *tierra noble, aguas plateadas del Duero* [68]. Велич Батьківщини з минулого щезає з часом так, як і втрачають свій блиск срібні води: «*Veía... ensombrecerse las aguas plateadas del Duero*» [68].

Крім вищезазначених прикладів концепт виражається у персоніфікації «*el Duero cruza el corazón de roble de Iberia y de Castilla*» [68]. За допомогою цього тропу автор наділяє Кастилію якостями людини, надаючи їй більш важливого статусу і перетворюючи її на символ Іспанії. Образ Кастилії як серця Іспанії був використаний й іншими письменниками «Покоління 98 року»

Іншим засобом непрямої стилістичної номінації Батьківщини у поезії «*A orillas del Duero*» слугує метафора: *cardenos alcores sobre la parda tierra – harapos esparcidos de un Viejo arnés de Guerra* [68]. Антоніо Мачадо пропонує критичний погляд на сучасну Кастилію й Іспанію, які знаходяться у занепаді. За допомогою мовних засобів письменник створює контраст між сучасним і минулим образом Батьківщини.

Вже базуючись на аналізі однієї поезії Антоніо Мачадо, ми можемо побачити чітке розділення образу Батьківщини у автора на два контрастивні образи: негативний (Батьківщина сучасна) і позитивний (Батьківщина минула).

Ліричний погляд на Батьківщину автор пропонує у вірші « Orillas del Duero ». Субстантивна номінація реалізується за допомогою двох основних лексичних одиниць *Castilla* і *tierra*, які виступають синонімами у цій поезії і входять до ядра концепту БАТЬКІВЩИНА. Вони включають у себе інші іменники на позначення території: *campillo*, *pradera*, *pegujales*, *pedregales*, *serrijones*, *ciudades*, *campo*, *cerros*, *roquedas*, *yermo*, *sierras*, *Duero* [68]. Як і в поезії Антоніо Мачадо « A orillas del Duero » більша частина іменників, які номінують концепт, описують рельєф Іспанії, з яким асоціюється Батьківщина. В асоціативне поле концепту БАТЬКІВЩИНА входять також абстрактні іменники на позначення почуттів поета у супроводі прикметників-епітетів, прикладом цього є рядки *la agria melancolía que puebla tus sombrias soledades* [68]. Використані епітети формують образний компонент концепту. Таким чином, образ сучасної Батьківщини викликає у письменника почуття самотності та меланхолію. В « Orillas del Duero » з'являється присвійний займенник *tierra mía*, який відображає ставлення автора до землі як до рідної.

Серед прикметників, що входять до концептуального поля БАТЬКІВЩИНА зустрічаємо такі: *diminutos* *pegujales*, *tierra dura* у *fría*, *desnudos* у *pelados* *serrijones*, *tierra ingrata* у *fuerte*, *decréptas* *ciudades*, *Castilla varonil*, *adusta* *tierra*, *tierra inmortal*, *calvas* *roquedas*, *yermo frío*. Негативну оцінку передають прикметники *diminutos*, *dura*, *fría*, *desnudos*, *pelados*, *ingrata*, *decréptas*, *adusta*, *calvas*, *frío*, які знову ж таки представляють Батьківщину як стару, холодну, тверду, оголену землю [68]. Позитивну оцінку мають вербалізатори *fuerte*, *varonil*, *inmortal*, які створюють образ мужньої, безсмертної Батьківщини, олюднюючи її. Цікавим є те, що у поезії « A orillas del Duero » Антоніо Мачадо за допомогою персоніфікації, що виражена іменниками, визначає Батьківщину як жінку, а у цьому прикладі прикметники *fuerte*, *varonil*, *inmortal* створюють образ Батьківщини, яка більше відповідає за характеристиками чоловікові. Проте

використання цих двох образів: Батьківщина-жінка і Батьківщина-чоловік, ніяк не суперечать один одному, а лише взаємодоповнюють себе й надають більш повну характеристику Батьківщини в цілому.

Опосередкована характеристика кастильських земель репрезентована у наступних прикладах: *Castilla del desdén contra la suerte, Castilla del dolor y de la guerra, Castilla de la muerte, la tierra de las águilas caudales, cerros de plomo y de ceniza* [68]. Сучасна Кастилія вміщує у собі біль, війну, смерть, зневагу. Непряма стилістична номінація представлена образним порівнянням *campillo amarillento como tosco saya de campesina*, у якому поле порівнюється із грубою тунікою селянина. Проте, використання димінутивних суфіксів у словах *campillo amarillento* демонструє справжню оцінку письменника Батьківщини, а не її жахливого стану. Такми чином, попри те, що Батьківщина сучасна викликає емоції суму і меланхолії, любов до неї нікуди не зникає.

Аналізуючи, прагматичний аспект концепту БАТЬКІВЩИНА, можна відмітити те, що інтенція автора полягає не в тому, щоб просто показати свій біль викликаний станом сучасної Батьківщини, а спонукати читача замислитися над цим. Про це свідчить використання великої кількості окличних речень, а також кінець поезії з відкритими питаннями: « *¿Y el viejo romancero fue el sueño de un juglar junto a tu orilla? ¿Acaso como tú y por siempre, Duero, irá corriendo hacia la mar Castilla?* » [68]. Вживання звернень на «ти» не є випадковим і також спрямоване на реалізацію авторської інтенції.

Отже, у поезії « *Orillas del Duero* » лексичні вербалізатори концепту БАТЬКІВЩИНА передають через пейзаж Кастилії самотність, занепад, біль Іспанії. Ядро концепту включає в себе, як і в попередній проаналізованій поезії, *Castilla* і *tierra*. Лексичні номінації пейзажу відносяться до периферії концепту БАТЬКІВЩИНА. Крім того, оцінний і образний компоненти концепту актуалізуються у повній мірі, і часто влючають у себе ті ж самі номінації. Так, наприклад, епітети передають одночасно оцінку автора і створюють образ Батьківщини.

Концепт БАТЬКІВЩИНА має різко негативне забарвлення у поезії « *El mañana efímero* ». Структурно її можна поділити на дві частини, які відповідають двом різним образам Батьківщини: перша частина (до 34 рядка) представляє собою критику традиційної католицької Іспанії, у ній автор демонструє усі дефекти, які має його Батьківщина, говорячи про неї як *La España de charanga y pandereta*, маючи на увазі те, що в Іспанії забагато неподрібних свят. Друга (з 35 рядка) частина представляє омріяну Іспанію – *La España de cincel y de la maza*, маючи на увазі те, що Іспанія є працьовитою країною. Саме така Батьківщина існує у сподіваннях автора. Навіть назва поезії « *El mañana efímero* » говорить про ту нову Батьківщину, прихід якої так чекає Антоніо Мачадо. Проте, здається, що ця Іспанія не проіснує довго, оскільки *mañana* (яке репрезентує Батьківщину майбутню) є ефемерним (*efímero*), що вказує на те, що ця бажана Батьківщина проіснує протягом короткого періоду, після чого щезне. Всю фразу *El mañana efímero* можна вважати репрезентацією субконцепту БАТЬКІВЩИНА бажана, а також віднести до образного компоненту мегаконцепту БАТЬКІВЩИНА

В обох частинах концепт виражається нейтральним іменником *España*, забарвлення якому надають прикметники та дієслова. Його поєднання у першій частині зі вказівним займенником *esa* передає негативне ставлення і відчуженість Антоніо Мачадо від сучасної Іспанії. Саме в цій поезії можна побачити реалізацію поділу образу Батьківщини на два контрастні, яку можна було спостерігати у поезії « *A Orillas del Duero* » в повній мірі. Взавши до уваги яскравий прояв цієї тенденції до контрасту образів, ми вважаємо за доцільне, розглядати концепт БАТЬКІВЩИНА як мегаконцепт, а образи минулої, сучасної і бажаної Батьківщини – як субконцепти мегаконцепту БАТЬКІВЩИНА.

За допомогою опосередкованої характеристики письменник передає негативний образ сучасної Батьківщини: *La España de charanga y pandereta, cerrado y sacristía; España especialista en el vicio; esa España inferior que ora y bosteza, vieja y tahúr, zaragatera y triste; esa España inferior que ora y embiste* [68]. У цих рядках письменник передає своє зневажливе ставлення до шахрайської Іспанії, повної монастирів, яка тільки і робить, що молиться і виступає проти тих,

хто намагається думати. Всі ці мовні засоби, які об'єктивують субконцепт БАТЬКІВЩИНА минула, входять до оцінного компоненту мегаконцепту БАТЬКІВЩИНА, крім *España*, яка відноситься до понятійного компоненту і входить до ядра концепту.

Образний компонент концепту БАТЬКІВЩИНА представлений також за допомогою непрямой стилістичної номінації « *ha de tener su mármol y su día* ». Ця метафора апелює до смерті Батьківщини.

Друга частина поезії репрезентує Батьківщину, яку б хотів бачити письменник у майбутньому, за допомогою опосередкованої стилістичної номінації: епітетів і персоніфікації. Прикладами слугують *otra España nace; la España del cincel y de la maza; una España implacable y redentora; España que alborea con una hacha en la mano vengadora, España de la rabia y de la idea* [68]. Означальний займенник *otra* підкреслює контраст між двома образами Батьківщини, ненависною (*esa España*) і бажаною (*otra España*), двома субконцептами БАТЬКІВЩИНА.

Таким чином, Антоніо Мачадо використовує два семантичних поля у цій поезії: перше включає в себе мовні засоби, що репрезентують Батьківщину минулу, які пов'язані з церковністю (*sacristía, apostólica, católica*); друге відноситься до Батьківщини майбутньої і пов'язано з роботою (*cancel, trabajo*). Ці два семантичні поля повністю співпадають із концептуальними полями субконцептів БАТЬКІВЩИНА минула і БАТЬКІВЩИНА майбутня.

У поезії « *En estos campos de la tierra mía...* » концепт БАТЬКІВЩИНА репрезентований двома топонімами – *Castilla* і *Andalucía* та іменником *tierra*. Андалусія – місце, де Антоніо Мачадо народився, тут з'являється нова грань концепту, а саме як Батьківщини-дому: *tierra en que nació*. Образ Батьківщини він прив'язує до цього місця, у якому народився: *yo tuve patria donde corre el Duero* [47]. Свої спогади про Андалусію і почуття до неї він репрезентує через пейзаж: *grises peñas, viejos encinares, campos, palmeras, ciudades con calles sin mujeres, plazas desiertas, huerto sombrío, grises olivares, dispersas serranías* [68]. Мовні засоби об'єктивації концепту через пейзаж можна віднести до ближньої периферії

концепту БАТЬКІВЩИНА. Крім того у наведених прикладах яскраво виражений оцінний компонент концепту БАТЬКІВЩИНА (підкреслено нами). Не випадковим, на нашу думку, є вживання сірого кольору і темних відтінків загалом, як наприклад, *sombrío*. Ці мовні одиниці належать до асоціативного поля і опосередковано передають загальне сприйняття Батьківщини автором.

Проте, незважаючи на теплі спогади про своє місце народження, автор розуміє, що Батьківщиною для нього вже стала Кастилія. Для опису Кастилії автор застосовує непряму стилістичну номінацію (епітети): *Castilla, mística y guerrera, Castilla la gentil, humilde y brava, Castilla del desdén y de la fuerza* [68]. Хоча не всі ці приклади мають позитивну оцінку, Кастилія все одно є Батьківщиною. Те, що автор вважає Кастилію своєю Батьківщиною, дає нам право зробити висновок, що концепт БАТЬКІВЩИНА у Антоніо Мачадо включає в себе емоційну складову, яка відіграє важливу роль. Саме тому, що спогади про Андалусію вже не є частиною душі автора (*estas memorias no son alma*), і він втрачає емоційний зв'язок із нею, це місце стає Батьківщиною минулою. Тобто, Батьківщина для Антоніо Мачадо – це те місце, до якого він відчуває любов, там де він не буде почувати себе чужим – *extranjero en los campos de mi tierra* [68].

Проаналізувавши приклади поезії Антоніо Мачадо, ми можемо зробити висновок, що концепт БАТЬКІВЩИНА репрезентовано через два образи, які контрастують між собою: Батьківщина минула і Батьківщина сучасна. Спираючись на таку диференціацію, ми поділяємо мегаконцепт БАТЬКІВЩИНА на три субконцепти БАТЬКІВЩИНА минула, БАТЬКІВЩИНА сучасна і БАТЬКІВЩИНА майбутня або бажана у творчості Антоніо Мачадо. Кастилія як центр іспанської історії представляє усю Іспанію, ототожнюється у Антоніо Мачадо з Батьківщиною і входить до ядра концепту. Периферія концепту БАТЬКІВЩИНА включає в себе іменники на позначення пейзажу. Дальня периферія включає топоніми. Концепт вербалізовано за допомогою іменників, прикметників і означальних фраз (прийменник + іменник), найбільш часто зустрічається непряма стилістична номінація, а саме епітети та метафори. Крім того, використано концептуальну метафору як спосіб репрезентації стану

Батьківщини, яка водночас відображає ставлення письменника, до змін, що відбуваються.

3.3 Концепт БАТЬКІВЩИНА у творчості Мігеля де Унамуну

Мігель де Унамуну – найбільш яскравий представник « Покоління 98 року ». Однією з основних тем його творчості була проблема Іспанії. Над долею Батьківщини, її історією і культурою письменник розмірковує у своїх есе, прозовому жанрі нівола, поезії. Аналіз концепту БАТЬКІВЩИНА ми будемо здійснювати на матеріалі есе зі збірки « En torno al casticismo » і поезій « Logré morir con los ojos abiertos », « Tú me levantas, tierra de Castilla ».

У своїх есе « En torno al casticismo » Мігель де Унамуну розділяє широкий концепт БАТЬКІВЩИНА на декілька менших: « *patria de campanario* », « *patria histórica* », « *la gran patria humana* » [71]. « *Patria de campanario* » тісно пов'язана з любов'ю та існує разом із поняттями *amor real*, *amor al terruño*. « *Patria histórica* » пов'язана з історією та літературою і названа *nación* або *patria nacional*. « *La gran patria humana* » – це та спільна для всіх Батьківщина, яка існує без обмежень – « *sin limitaciones del espacio y del tiempo, del suelo y de la Historia* », їй підпорядковуються малі батьківщини « *patrias chicas* » [71].

У цілому концепт БАТЬКІВЩИНА представлений у есе такими іменниками: *España, patria, madre, pueblo, Castilla*. Ядро концептуального поля утворюють також поняття з прикметниками *nacional* і *castizo*: *personalidad nacional, cultura nacional, lengua nacional, arte nacional, arte castizo* [71].

Поняття *castizo* в есе Унамуну використовується для позначення чистих, бездоганних рис, якими наділений кастильський народ: « *Castizo deriva de casta del adjetivo casto, puro... De este modo, castizo viene a ser puro y sin mezcla de elemento extraño* » [71].

Створення неологізму за значенням *castizo* та неологізму *intrahistoria* є прагматично обумовленим. Крім цього, між когнітивними і прагматичними факторами, які беруть участь в утворенні неологізмів, існує взаємозв'язок.

Причини створення нових слів в основному прагматичні. Створення неологізмів може бути викликано необхідністю назвати неназвані предмети і явища, прагненням до особливої виразності, прагнення до краси. Таким чином, ми можемо говорити про три основні причини створення неологізмів: необхідність, емпфаза і краса, що є основою прагматичного мотиву. Однак когнітивні чинники тут, безсумнівно, теж грають певну роль. Необхідність називати неназване виразно несе в собі додатковий когнітивний імпульс. Таким чином, створення цих неологізмів обґрунтовано необхідністю номінації важливих, на думку Мігеля де Унамуно, явищ і задіює когнітивні чинники. Проте, часте вживання неологізмів *castizo* та *intrahistoria*, демонструє інтенцію автора звернути увагу іспанського народу на ці два явища, які є важливими для відродження Батьківщини. Ці два нових терміни належать до ближньої периферії концепту БАТЬКІВЩИНА.

Батьківщина у Мігеля де Унамуно тісно пов'язана зі своєю історією і має свій дух – *espíritu histórico castellano* [71]. Як у Антоніо Мачадо, Кастилія є центром іспанського духу, і яскравим прикладом характерних рис усієї Батьківщини. Саме кастильський регіон є основою справжнього духу Іспанії.

Персоніфікований образ Кастилії репрезентує всю Батьківщину і є ключовим для розуміння концепту. Письменник сприймає Кастилію як *uno de los pueblos más universales*, використовує метафору *Castilla es la verdadera forjadora de la unidad y la monarquía española* [71]. Кастилія виконує певні дії, які характеризують її: *Castilla ha hecho la nación española; se echó a salvar almas por esos mundos de Dios y a saquear América para los flamencos; Castilla se puso a la cabeza de la monarquía española y dio tono y espíritu a toda ella; vieja Castilla formó el núcleo de la nacionalidad española y le dio atmósfera* [71]. Тобто Кастилія, на думку письменника, сформувала іспанську націю, створила іспанську монархію і об'єднала країну. Мігель де Унамуно робить висновок, що усе кастильське є істинно народним, чистим – *lo castellano es, en fin de cuenta, lo castizo*, що і перетворює усе кастильське на частину концепту БАТЬКІВЩИНА. Сама номінація *Castilla* входить до ядра концепту, у той час як її характеристики відносяться до периферії, як характеристики, що опосередковано відносяться до

Батьківщини. Образи Кастилії як захисниці та ядра всього національного доповнюють образний компонент концепту БАТЬКІВЩИНА.

Треба зазначити, що письменник звертається до історії своєї Батьківщини не для того, щоб підкреслити минулу славу або досягнення, а для того, щоб відкрити національну совість своєї країни і відродити майбутнє своєї країни. У стриманому використанні мовних засобів (без сильного стилістичного навантаження, як у Антоніо Мачадо) вбачається інтенція автора звернути увагу читача на справжню Іспанію.

Третя частина есе « *La casta histórica. Castilla* » презентує дух Батьківщини через пейзаж Кастилії. Автор використовує значну кількість іменників на позначення рельєфу, які часто супроводжуються прикметниками: *valles, gargantas, hoces, sierras peladas; campos ardientes, escuetos y dilatados; llanura inacabable, tierras pardas* та ін. [71]. Кульмінацією перерахування багатств Кастилії стає окличне речення – *¡Ancha es Castilla!* Образне порівняння *las tierras se presentan como en inmensa plancha de mosaico de pobrísima variedad* створює контраст із попереднім перерахуванням, оскільки підкреслює бідність Кастилії за допомогою суперлативу *pobrísima*. Кастилія має багато рівнин і долин, але при цьому залишається бідною. Цей оксюморон передає подвійність образу Батьківщини і входить до образного компоненту концепту БАТЬКІВЩИНА.

Позитивне забарвлення має така непрямая характеристика Кастилії, як *defensa contra el frío y contra el calor a la vez, país de los castillos*. Проте, вся краса не викликає таких позитивних емоцій, як *sentimientos de alegría de vivir, sensaciones de comodidad y holgura concupiscibles* [71]. Навпаки, у його душі панує засуха – *siente en medio de la sequía de los campos sequedades del alma*. Сучасна Кастилія не створює знову той дух, присутність якого автор вважає обов'язковим для Батьківщини: *no es una naturaleza que recree al espíritu* [71].

У поезії « *Logré morir con los ojos abiertos* » Мігель де Унамуно звертається до Іспанії як до місця, у якому б він хотів померти. Концепт БАТЬКІВЩИНА репрезентований топонімом *España*, що входить до ядра концепту, і який отримує позитивну характеристику у поєднанні із займенником *mi*, а також у таких

словосполученнях: *España de ensueño, consuelo de España, consuelo del ensueño de mi España* [72]. Іспанія несе у собі розраду, це Іспанія мрії письменника.

Концептуальне поле утворюють такі загальні іменники з прикметниками або означальними фразами, як *tus claras montañas, tus eternas entrañas, tu seno tranquilo, tu imagen de gloria, sol de mi suelo, madre, tu verdor, dorados rastros* [72]. Наведені фрази слугують яскравим прикладом актуалізації оцінного компоненту концепту БАТЬКІВЩИНА і у цьому випадку передають позитивне емоційне ставлення автора до Іспанії.

Образ Батьківщини асоціюється у Мігеля де Унамуно із пейзажем Іспанії, який він змальовує у теплих, світлих кольорах. Пейзаж у цьому випадку виступає засобом пізнання Батьківщини. Вона зображена величною, а звернення до неї як до матері підкреслює любов письменника до Іспанії. Батьківщина – це місце, у якому письменник знаходить собі притулок: *haga tu roca a mi carne un asilo* [72]. Письменник сприймає кастильські землі як джерело національного відродження та натхнення.

Образ Кастилії як засіб репрезентації концепту БАТЬКІВЩИНА зустрічаємо у поезії « *Tú me levantas, tierra de Castilla* ». До концептуального поля БАТЬКІВЩИНИ входять наступні загальні іменники на позначення території: *tierra, pradera, campos, cima, páramos*. Характеристику цих іменників автор дає за допомогою епітетів: *tierra nervuda, enjuta, despejada; desnudos campos* [70]. Мовний засіб об'єктивації концепту *tierra* входить до ядра концепту БАТЬКІВЩИНА. Більшість епітетів має негативне забарвлення, що створює образ засушеної, оголеної землі Батьківщини. Суха земля Кастилії – місце де народжується і вмирає сонце: *tiene en ti cuna el sol y en ti sepulcro y en ti santuario* [70]. Застосований прийом персоніфікації також передає засуху земель, які порівнюються із шорсткою долонею: *la rugosa palma de tu mano*. Іменник *tierra* вживається у таких словосполученнях, як *tierra de Castilla, tierra castellana*, що підкреслює важливе місце Кастилії у створенні концепту БАТЬКІВЩИНА.

Непряма стилістична номінація, виражена метафорою, представлена у таких прикладах: *ara gigante, madre de corazones y de brazos* [70]. Кастильські землі є

гігантським алтарем, якому Мігель де Унамуно присвячує свої пісні. Опис Кастилії як матері мешканців регіону відтворює образ усієї Батьківщини.

Мігель де Унамуно у поезії «*Tú me levantas, tierra de Castilla*» не тільки возвеличує кастильський пейзаж, а й включає у неї елементи понять *el casticismo* і *la intrahistoria*, прикладом цього слугує рядок: *viejos colores del noble antaño* [70]. Отже, письменник сприймає Батьківщину як країну з благородним минулим, а Кастилія стає для нього основою іспанської національної ідентичності.

Концепт БАТЬКІВЩИНА вербалізований також за допомогою дієслова та похідного від нього дієприкметника: *tú me levantas, tierra de Castilla... al cielo; en ti me siento al cielo levantado* [70]. У цих рядках виражений найвищий прояв любові письменника до Кастилії, яка підіймає його до неба. Обидва деривативи відносяться до оцінного компоненту концепту БАТЬКІВЩИНА і водночас допомагають створити образ Батьківщини.

Таким чином, в поезії «*Tú me levantas, tierra de Castilla*» яскраво проявляється актуалізація образного й оцінного компонентів концепту одночасно, оскільки образи, спроектовані автором виражають його оцінне ставлення за допомогою мовних засобів із позитивними конотаціями.

Отже, концепт БАТЬКІВЩИНА у Мігеля де Унамуно є неоднорідним і розділяється на три менших: «*patria de campanario*», «*patria histórica*», «*la gran patria humana*». Проте, ми не вважаємо їх субконцептами, оскільки актуалізація концепту БАТЬКІВЩИНА є цілісною. Внутрішня історія і поняття чистоти складають частину концепту і мають прагматичні мотиви створення. Ядро концепту створене за допомогою загальних синонімів до *patria* та неологізмів. До периферії належать поняття, пов'язані з національністю, чистотою, а також народ і пейзаж Іспанії. Для вербалізації концепту письменник активно використовує іменники на позначення території і прикметники. У поезіях Мігеля де Унамуно реалізовано образний і оцінний компоненти, мовна об'єктивація яких нерідко співпадає. У своїх творах письменник також застосовує непряму стилістичну номінацію, найчастішими проявами якої є епітети і метафори.

3.4 Концепт БАТЬКІВЩИНА у творчості Асоріна

Хосе Мартінес Руїс (Асорін) – один з яскравих представників « Покоління 98 року » Однією з основних тем його творчості є спогади про землі і народ Іспанії. У них він переживає минуле країни, звертається до її міст, пейзажів, історичних і літературних персонажів. Квінтесенцією цих спогадів є збірка есе « Castilla », яка і стала матеріалом нашого дослідження.

Асорін був у групі письменників « Покоління 98 року » одним з найбільш зацікавлених у пейзажі. « Що визначає художника – це його почуття природи, пейзажу... Письменник буде тим більше митцем, чим краще він знатиме, як інтерпретувати емоції пейзажу... » [66, с. 130] Його літературні твори пропонують численні приклади цього почуття та його інтерпретації. Іспанський пейзаж є однією з центральних тем творів Асоріна, і його сприйняття та оцінка безпосередньо пов'язані з ними, як і в інших письменників « Покоління 98 року », з його рішучістю визначити характерні риси національної колективної ідентичності. Бачення іспанського ландшафту Асоріном невіддільне від його прямої та видатної участі в тому, що Інман Фокс назвав « винаходом Іспанії ». Пересуваючись у цьому національному просторі, образ, наданий Асоріном з іспанського пейзажу, завжди цікавий і цінний, являє собою показову демонстрацію критеріїв та намірів, які було проголошено письменниками « Покоління 98 ».

Перші два есе « Los ferrocarriles » і « El primer ferrocarril castellano » мають репортажний характер, тому концепт БАТЬКІВЩИНА вербалізований переважно за допомогою нейтральної лексики. Для цього Асорін використовує такі іменники та словосполучення: *España, los pueblos, la generalidad de los españoles, la costa, terrero, el terreno, Madrid, valle* [65]. Позитивне ставлення до Іспанії виражене в означальній фразі: *España, esta tierra clásica del valor y de la hidalguía*. Ядро концепту представлено іменниками *España, tierra, país, patria, Castilla*, серед яких останній є найбільш уживаним, тому і дає назву збірці. Проте, у цих есе простежується негативне ставлення письменника до старої Іспанії, яку на його

думку, потрібно модернізувати. Використання Асоріном архаїзму *caminos de hierro* замість *ferrocarriles* виражає критичне ставлення до Іспанії, яка не відкрита до змін і виступає проти європеїзації. Створення залізничної системи символізує великий крок на шляху до прогресу країни, це образ бажаної Батьківщини, у якій *los pueblos, tendiéndose las manos, serán felices merced a los caminos de hierro* [65]. Ці рядки є прикладом актуалізації образного компоненту субконцепту БАТЬКІВЩИНА бажана.

Інший образ Батьківщини, створений Асоріном, ми бачимо у есе « *Ventas, posadas y fondos* ». Кращим місцем для пошуку іспанського духу, на його думку, є заїжджий двір. Концепт БАТЬКІВЩИНА репрезентований наступними іменниками: *España, las montañas, las ventas, suelo, Castilla, andurriales, cotarros, paradores, ramblizo, laderas, las posadas, fondas, fonditas*. Наведені іменники, крім топонімів, входять до периферії концепту. Більшість з них утворює словосполучення із прикметниками, наприклад: *ancho, seco y arenoso ramblizo; bajas laderas yermas y amarillentas* [65].

Письменник приділяє значну увагу опису заїжджих дворів, оскільки вони є невід'ємною частиною іспанської літератури та іспанського пейзажу, тому вони і стають важливою складовою концепту БАТЬКІВЩИНА: « *Las ventas tienen su significación en la literatura española y son inseparables del paisaje de España* » [65]. Для характеристики пейзажу у заїжджому дворі автор застосовує епітети і метафори, які допомагають створити образ теплої, спокійної Батьківщини: *el ardiente verano de Castilla – el sol ciega con sus vivas reverberaciones el paisaje; en el patio de la venta suena de tarde en tarde la estridencia de la roldana del pozo* [65]. Але зустрічаються в Іспанії й інші заїжджі двори, які навпаки, викликають негативні емоції: *ásperos y solitarios otras ventas y paradores*. Це покинуті домівки, від яких залишилися лише стіни: *muchas de estas ventas han sido abandonadas; han sido hechos inútiles por carreteras nuevas y ferrocarriles* [65]. Якщо для характеристики місцезнаходження перших Асорін використовує епітет з позитивним оцінним значенням *luminosa*, то місцезнаходження других отримує негативну оцінку: *otras se agrupan en angosturas, gollizos y cañadas hoscas y fuera de camino* [65]. Так, в

описі заїжджих дворів актуалізується оцінний компонент концепту БАТЬКІВЩИНА.

Найбільш повна характеристика заїжджих дворів за допомогою прикметників представлена у наступних рядках: *estas fondas pequeñas y destartaladas de viejas ciudades; fonditas destartaladas, ruidosas, de mi vieja España; ventas, posadas y fonditas estruendosas y sórdidas de mi vieja España* [65]. Крім того, письменник характеризує Іспанію як стару, проте рідну землю. З одного боку, Асорін зазначає занепад заїжджих дворів, а разом з ними і міст. З іншого боку, незважаючи на всі недоліки, Асорін любить їх, оскільки вони є частиною його Батьківщини. На думку письменника, вони є втіленням іспанського духу: «*Nada más castizo y de hondo sabor castellano*» [65].

Ще одне есе Асоріна, в якому яскраво репрезентовано концепт БАТЬКІВЩИНА, це – «*El mar*». Письменник детально описує землі Кастилії, її пейзаж. До концептуального поля входить топонім *Castilla* і велика кількість іменників у супроводі прикметників або означальних фраз (прийменник + іменник). Концепт вербалізований наступними лексичними одиницями, які описують пейзаж Кастилії: *estas campiñas llanas, rasas, yermas, polvorientas; estos barrancales pedregosos; estos terrazgos rojizos; estas quiebras aceradas y abruptas de las montañas; estos mansos alcores y terreros; estos poblados pardos, de casuchas deleznales; un bosquecillo de chopos; ejido; una colina; una ermita con los cipreses rígidos, negros; olmeda; la llanada de las mieses; la largura monótona de los surcos en los bancales; llanura árida, polvorienta* [65]. Більшість з цих іменників на позначення рельєфу зустрічається разом із непрямом стилістичною номінацією – епітетами. Однак опис землі не виражає панегіричне ставлення, яке демонстрував Мігель де Унамуно в «*En torno al casticismo*» або в поезії «*Tú me levantas, tierra de Castilla*». Навпаки, Асорін характеризує кастильські пейзажі як пустельний, закритий регіон, що не має виходу до моря. Навіть повітря у цій запорошеній рівнині сухе – *el aire es seco, caliginoso*. Саму Кастилію письменник визначає за допомогою епітетів як стару, покинуту землю: *la vieja ciudad, la solitaria y melancólica Castilla, la vieja Castilla, la vieja ciudad castellana, tierra nativa* [65].

Використання прикметників *solitaria* і *melancólica*, що створюють похмурий образ, зображає землю, позбавлену будь-якої надії на прогрес. Останній вербалізатор *nativa* наділений позитивними конотаціями. Крім того, Кастилія представлена персоніфікованою, і вона має серце – *el corazón de Castilla*.

Крім рельєфу і природних ресурсів до концептуального поля входять штучні об'єкти, які зустрічаються у наступному фрагменті: *Castilla, con sus vetustas ciudades, sus catedrales, sus conventos, sus callejuelas llenas de mercaderes, sus jardines encerrados en los palacios, sus torres con chapiteles de pizarra, sus caminos amarillentos y sinuosos, sus fonditas destartaladas* [65]. Собори, монастирі, ринки, сади, заїжджі двори – все це є частиною його Батьківщини. Так, ці номінації концепту БАТЬКІВЩИНА формують його периферію. Прикметники *vetustas* і *destartaladas* мають негативну оцінку і підкреслюють розпад в Кастилії.

Складовою частиною концепту БАТЬКІВЩИНА є також певний народ, що заселяє її. Так, Кастилія зображується як застаріла територія з простими мешканцями: *sus hidalgos que no hacen nada; sus muchachas que van a pasear a las estaciones; sus clérigos con los balandranes verdosos; sus abogados – muchos abogados, infinitos abogados; estos labriegos secos, de faces polvorientas, cetrinas; estas viejecitas de luto, con sus manos pajizas, sarmentosas* [65]. Асорін критикує звичаї або мислення, які можуть бути перепорою для наступного покоління. У цьому есе письменник називає кліриків, адвокатів, ідальго, які не сприяють розвитку свого суспільства. Градація прикметників, що зустрічаються при описі адвокатів, виражає обурення Асоріна безліччю людей, які не розвивають країну.

Есе «El mar» побудовано на антитезі, що створена між гірким образом кастильської землі, яка характеризується як ізольована і самотня, та ідилічним морським пейзажем, що характеризується як величезний багатий рай. Контраст між приємним морем і засушливою Кастилією ще більше підкреслює жалюгідне становище Батьківщини. В есе закладена концептуальна метафора виходу до моря як виходу до майбутнього. Той факт, що Кастилія не може побачити море – *no puede ver el mar* – стосується не тільки її географічної ізоляції, а й вказує на ще одну негативну особливість цієї безнадійної землі: Кастилія та її мешканці не

мають виходу до моря географічно і розумово. Опис застарілих земель Батьківщини та її пасивних мешканців представляють неробство країни в цілому і підкреслює небажання мешканців модернізувати країну. Бездіяльна Батьківщина, на думку Асоріна, повинна змінити своє застаріле ставлення, інакше вона ніколи не побачить моря у метафоричному сенсі.

Ми можемо зробити висновок, що Асорін критично ставиться до образу Батьківщини, яка на його думку, потребує модернізації. Концепт БАТЬКІВЩИНА у письменника знаходить реалізацію у поділі на два субконцепти БАТЬКІВЩИНА сучасна і БАТЬКІВЩИНА бажана, проте вони не є такими однозначними, як у Антоніо Мачадо. Концепт об'єктивований за допомогою іменників, прикметників і означальних фраз, більшість із яких має негативне забарвлення. Периферія концепту включає у себе номінації народу, пейзажу, закладів. Дуже часто застосовується непряма стилістична номінація, зокрема епітети та метафори, що формують образний компонент концепту БАТЬКІВЩИНА.

Висновки до розділу 3

1. Лексичні одиниці, якими представлений концепт БАТЬКІВЩИНА в іспанській лінгвокультурі включає у себе низку синонімів, які мають різну семантику. За даними аналізу художніх текстів письменників «Покоління 98 року», більшість з них актуалізує концепт БАТЬКІВЩИНА й у цьому періоді.

2. Мегаконцепт БАТЬКІВЩИНА у художніх текстах Антоніо Мачадо поділяється на три субконцепти: БАТЬКІВЩИНА минула, БАТЬКІВЩИНА сучасна і БАТЬКІВЩИНА майбутня або бажана. Кастилія як центр іспанської історії представляє усю Іспанію і входить до ядра концепту. Периферія концепту БАТЬКІВЩИНА включає в себе іменники на позначення пейзажу. Дальня периферія включає топоніми.

3. Концепт БАТЬКІВЩИНА у Мігеля де Унамуно розділяється на три менших: «*patria de campanario*», «*patria histórica*», «*la gran patria humana*».

Ядро концепту створене за допомогою загальних синонімів до *patria* та неологізмів. До периферії належать поняття, пов'язані з національністю, чистотою, а також народ і пейзаж Іспанії. У поезіях Мігеля де Унамуно реалізовано образний і оцінний компоненти, мовна об'єктивація яких нерідко співпадає.

4. Концепт БАТЬКІВЩИНА у Асоріна поділяється на два субконцепти БАТЬКІВЩИНА сучасна і БАТЬКІВЩИНА бажана. До периферії концепту відносяться номінації народу, пейзажів і закладів. Непряма стилістична номінація, зокрема епітети та метафори, є складовою образного компоненту концепту БАТЬКІВЩИНА.

5. Концепт БАТЬКІВИНА у літературних текстах « Покоління 98 року » об'єктивований за допомогою іменників, прикметників, дієслів та означальних фраз (прийменник+прикметник). Автори використовують непряму стилістичну номінацію для вербалізації концепту, а саме: епітети, метафори, персоніфікації (у порядку частотності вживання). Крім того, нерідко використовується концептуальна метафора.

ВИСНОВКИ

У відповідності до поставлених завдань ми дійшли до наступних висновків.

Існує велика кількість напрямів дослідження концепту. У нашому дослідженні ми розглянули детально два напрями: когнітивний, який розуміє концепт як одиницю свідомості, що відображає знання людини, і лінгвокультурологічний, у якому концепт визначається як одиниця колективного знання. Теоретичний аналіз поняття «концепт» дозволяє стверджувати, що на сьогоднішній день не існує єдиного загальноприйнятого визначення цього терміну. У нашому дослідженні ми розглядаємо концепт як одиницю колективної свідомості, яка відображає фрагмент об'єктивної дійсності, має вербальне вираження і позначена етнокультурною специфікою.

Проаналізувавши різні моделі побудови концепту у межах лінгвокультурології і когнітивної лінгвістики, ми можемо стверджувати, що концепт є неоднорідним і має складну структуру, складові компоненти якої тісно пов'язані між собою. Різниця у концепціях полягає у кількості та якості виявлених рівнів концепту. У дослідженні концепту БАТЬКІВЩИНА в іспаномовній прозі, а зокрема у літературних творах «Покоління 98 року», ми послуговувалися польовою моделлю, запропонованою З.Д. Поповою та Й.А. Стерніним, а також структурною моделлю В.І. Карасика.

У роботі розглянуто декілька підходів до класифікації концептів на основі різних критеріїв, серед яких: соціологічний аспект, принцип фізичної реальності денотата, аксіологічний аспект, змістовність. На основі розглянутих класифікацій ми визначаємо, що БАТЬКІВЩИНА є універсальним, непараметричним, інституціональним, базовим соціальним концептом. Крім того, ми вважаємо концепт БАТЬКІВЩИНА культурним концептом, оскільки він дає вихід на національну концептосферу іспанського народу.

Як окремий вид концепту у нашій роботі виділений художній концепт. Проаналізувавши різні тлумачення цього терміну, ми визначаємо художній концепт як одиницю свідомості письменника, яка репрезентована у художньому

творі й втілює індивідуально-авторський спосіб сприйняття та організації світу. Художній концепт, з одного боку, представляє загальноприйняті знання, а з іншого, – відображає суб'єктивний авторський чуттєвий досвід. Враховуючи, зміст художніх концептів, можемо стверджувати, що вивчення художніх концептів дає можливість дослідити специфіку національної картини світу народу, до якого належить автор. Концепт БАТЬКІВЩИНА у цьому дослідженні є художнім концептом, оскільки матеріалами дослідження слугують літературні твори письменників « Покоління 98 року ». Цю специфіку було враховано під час дослідження і виокремлено характерні особливості даного концепту у творчості кожного автора.

У творчості письменників « Покоління 98 року » виокремлюються наступні теми: тема Іспанії, тема історії (створення концепції « інтраісторії »), екзистенційні теми, які включають у себе роздуми про сенс життя, релігії, часу, смерті. Центральною темою їх творчості залишається Іспанія. Письменники створюють новий образ Іспанії, який є суб'єктивним і не залежить від зовнішньої величі, вони критикують сучасну Іспанію, відчуваючи біль і любов до неї одночасно. Справжню Іспанію, на їх думку, можна віднайти через вивчення пейзажу Кастилії, внутрішньої історії та автентичної літератури. Вирішення « проблеми Іспанії » письменники шукають у мріях: кожен із них створює ідеальний образ Батьківщини у творах.

Проаналізувавши сучасні підходи до інтеграції когнітивного та прагматичного підходів, ми можемо зробити висновок про тісний зв'язок когнітивних і прагматичних чинників. Розглянувши дві різні методології дослідження концептів, запропонові В.І. Карасиком та З.Д. Поповою і Й.А. Стерніним, ми розробили власну комплексну методику, з урахуванням специфіки концепту та матеріалів, в яких він актуалізується.

Перед дослідженням об'єктивації концепту БАТЬКІВЩИНА у текстах письменників « Покоління 98 року », ми проаналізували лексичні одиниці, якими представлений концепт БАТЬКІВЩИНА в іспанській лінгвокультурі. Задля цього було опрацьовано тлумачні словники та словники синонімів з іспанської мови.

Так, концепт включає у себе низку синонімів, які мають різну семантику. За даними аналізу художніх текстів письменників « Покоління 98 року », більшість з них актуалізує концепт БАТЬКІВЩИНА й у цьому періоді (наприклад, *tierra, país*). Досліджені синоніми, що знаходять репрезентацію у текстах авторів, входять до ядра концепту БАТЬКІВЩИНА.

У дослідженні ми розглянули лексичні способи вербалізації концепту БАТЬКІВЩИНА у художніх творах різних письменників « Покоління 98 року ». Проаналізувавши поезію Антоніо Мачадо, ми можемо зробити висновок, що концепт БАТЬКІВЩИНА репрезентовано через два образи, які контрастують між собою: Батьківщина минула і Батьківщина сучасна. Ліричний погляд, що виражається у спогадах про Батьківщину минулу, поєднується з критичним ставленням до сучасного стану Іспанії. Крім цього, письменник створює образ ідеальної Батьківщини. Спираючись на таку диференціацію, ми поділяємо мегаконцепт БАТЬКІВЩИНА на три субконцепти БАТЬКІВЩИНА минула, БАТЬКІВЩИНА сучасна і БАТЬКІВЩИНА майбутня або бажана у творчості Антоніо Мачадо. Концепт вербалізовано за допомогою іменників: більшу частину складають топоніми та загальні іменники на позначення території, що входять до периферії концепту. Дальня периферія включає топоніми. Також до асоціативного поля концепту БАТЬКІВЩИНА входять абстрактні іменники на позначення почуттів. Оцінний компонент концепту виражений прикметниками і означальними фразами (прийменник + іменник). Дієслова застосовуються при використанні прийому персоніфікації. Ставлення до Батьківщини передають займенники *mi, esa*. Найпоширенішими засобами непрямої стилістичної номінації слугують епітети та метафори. Крім того, використано концептуальну метафору як спосіб репрезентації стану Батьківщини, яка водночас відображає ставлення письменника до змін, що відбуваються.

Мігель де Унамуно у своїх есе « En torno al casticismo » поділяє широкий концепт БАТЬКІВЩИНА на декілька менших: « *patria de campanario* », « *patria histórica* », « *la gran patria humana* ». « *Patria de campanario* » тісно пов'язана й існує разом з поняттями *amor real, amor al terruño*. « *Patria histórica* » пов'язана з

історією та літературою. «*La gran patria humana*» – це спільна для всіх Батьківщина, їй підпорядковуються малі батьківщини «*patrias chicas*». Незважаючи на те, що кожна з цих Батьківщин має поняття, які є пов'язаними виключно з ними, ми не вважаємо їх субконцептами, оскільки у досліджуваних текстах немає чіткої диференціації між ними, отже актуалізація концепту БАТЬКІВЩИНА є цілісною. *Intrahistoria* і *casticismo* входять до найближчої периферії концепту і мають прагматичні мотиви створення. Ядро концепту створене за допомогою загальних синонімів до *patria* та неологізмів. До периферії належать поняття, пов'язані з національністю, чистотою, а також народ і пейзаж Іспанії. Батьківщина у Мігеля де Унамуно тісно пов'язана зі своєю історією і має свій дух – *espíritu histórico castellano*. Персоніфікований образ Кастилії репрезентує всю Батьківщину і стає основою іспанської національної ідентичності. Мігель де Унамуно критично описує сучасну Кастилію і тому звертається до історії Батьківщини для того, щоб відродити майбутнє своєї країни. Автор використовує значну кількість іменників на позначення рельєфу, які супроводжуються прикметниками і означальними фразами, а також дієслова. Непряма стилістична номінація представлена епітетами, метафорами, художніми порівняннями. У поезіях Мігеля де Унамуно образний і оцінний компоненти знаходять своє яскраве відображення. Крім того, їхня мовна об'єктивація нерідко співпадає.

Проаналізувавши есе Асоріна зі збірки «*Castilla*», ми можемо стверджувати, що Батьківщина на сучасному етапі свого розвитку для нього є відсталою, занедбаною, закритою країною. Концепт БАТЬКІВЩИНА у письменника поділяється на два субконцепти БАТЬКІВЩИНА сучасна і БАТЬКІВЩИНА бажана, проте вони не є такими однозначними, як у Антоніо Мачадо. Основною складовою концепту БАТЬКІВЩИНА є пейзаж Кастилії. Опис її земель, однак, не отримує панегіричного ставлення, яке демонстрував Мігель де Унамуно. Крім рельєфу і природних ресурсів до периферії входять штучні об'єкти: собори, монастирі, ринки, сади, заїжджі двори, які теж є частиною його образу Батьківщини. Ще одним компонентом концепту БАТЬКІВЩИНА є народ,

що заселяє її. Клірики, адвокати, ідальго зовсім не сприяють розвитку свого суспільства і через це отримують негативне ставлення автора. Незважаючи на жорстку критику, Асорін плекає любов до Батьківщини і створює образ майбутньої щасливої Батьківщини. Лексичними вербалізаторами концепту БАТЬКІВЩИНА виступають іменники, прикметники і означальні фрази, які часто мають негативне забарвлення. Більшість іменників, що позначає рельєф, зустрічається разом із непрямом стилистичною номінацією – епітетами. Іншим засобом непрямой стилистичної номінації є метафора. Письменник використовує також концептуальну метафору (наприклад, есе « El mar »).

Отже, концепт БАТЬКІВЩИНА у творчості « Покоління 98 року » є неоднорідним і специфічним у сприйнятті кожного автора. Спільним для всіх письменників є неприйняття сучасної зруйнованої Батьківщини, любов до автентичних рис Батьківщини, сприйняття Кастилії як джерела відродження національної ідентичності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алефиренко Н.Ф. Лингвокультурология: ценностно-смысловое пространство языка : учеб. пособие. 3-е изд. Москва : Флинта: Наука, 2013. 288 с.
2. Аскольдов С.А. Концепт и слово. *Русская словесность. От теории к структуре текста: антология* ; под. ред. В.П. Нерознака. Москва : Academia, 1997. С. 267–280.
3. Бабенко Л.Г. Филологический анализ текста. Основы теории, принципы и аспекты анализа : учебник для вузов. Москва : Академический проект, 2004. 464 с.
4. Бабушкин А.П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка. Воронеж : Изд-во Воронежского государственного университета, 1996. 103 с.
5. Болдырев Н.Н. Когнитивная семантика : курс лекций. Тамбов : Изд-во Тамб. гос. ун-та, 2001. 123 с.
6. Виноградова С.А. Когнитивная лингвистика о значении и концепте // Вопросы когнитивной лингвистики. 2014. № 2 (039). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kognitivnaya-lingvistika-o-znachenii-i-kontsepte> (дата обращения: 10.10.2019).
7. Воркачев С.Г. Концепт как «зонтиковый термин» // Язык, сознание, коммуникация. 2003. Вып. 24. URL: http://www.philol.msu.ru/~slavphil/books/jsk_24 (дата обращения: 18.02.2019).
8. Воркачев С.Г. Лингвокультурология, языковая личность, концепт: становление антропоцентрической парадигмы в языкознании. *Филологические науки*. 2001. № 1. С. 64–72.
9. Воркачев С.Г. Счастье как лингвокультурный концепт : монография. Москва : Гнозис, 2004. 236 с.
10. Головачева К.Р. Художній концепт як об'єкт наукового дослідження. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIFL_2014_1107_70_11 (дата звернення: 10.01.2019).

11. Голубовская И.А. Этнические особенности языковых картин мира: монография. Киев : Издательско-полиграфический центр «Киевский университет», 2002. 293 с.
12. Государська О.В. Концепт як багатовимірне ментальне утворення URL: <http://stattionline.org.ua/filologiya/87/15765-koncept-yak-bagatovimirne-mentalno-utvorennya.html> (дата звернення: 20.12.2018).
13. Дойчик О.Я. Художні концепти MAN, WOMAN в ідіостилі Джуліана Барнса URL: <http://personal.pu.if.ua/depart/oksana.doichyk/resource/file/%D0%94%D0%BE%D0%B9%D1%87%D0%B8%D0%BA%202013%201072.pdf> (дата звернення: 13.09.2018).
14. Ємельянова О.С. Концепт БАТЬКІВЩИНА у творчості «Покоління 98 року». *Ad orbem per linguas. До світу через мови* : матеріали міжнародної студентської науково-практичної конференції (Київ 20–22 березня 2019 року). Київ : Вид. Центр КНЛУ, 2019. С. 67 – 69.
15. Ємець Н.О. Художній концепт: моделі реконструкції // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство. 2012. № 23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnufm_2012_23_12 (дата звернення: 25.02.2019).
16. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс : монография. Волгоград : Перемена, 2002. 477 с.
17. Карасик В.И. Языковые ключи : монография. Волгоград : Парадигма, 2007. 520 с.
18. Кибрик А.Е. Лингвистическая реконструкция когнитивной структуры // *Вопросы языкознания*. 2008. № 4. С. 51-77.
19. Косенко А.В. До питання структури концепту // Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки. 2011. № 2. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe (дата звернення: 23.02.2019).
20. Краснобаєва-Чорна Ж.В. Класифікаційні параметри концепту ЖИТТЯ. URL : <http://litmisto.org.ua/?p=7621> (дата звернення: 14.11.2018).

21. Кубрякова Е.С. Язык и знание. На пути получения знаний о языке: части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира. Москва : Языки славянской культуры, 2004. 556 с.
22. Кубрякова Е.С., Демьянков В. З. Краткий словарь когнитивных терминов. Москва : Изд-во МГУ им. М.В. Ломоносова, 1996. 246 с.
23. Кучерявых В.С. Способы языковой объективации концепта РОДИНА в современном политическом дискурсе Испании и России : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.20 / Учебно-информационный центр Российского университета дружбы народов. Москва, 2017. 260 с.
24. Мазепова О.В. Дослідження концептів та концептосфери на матеріалі східних мов. *Studia Linguistica*. 2011. Вип. 5. Частина 2. С. 259–265.
25. Маслова В. А. Поэт и культура: концептосфера Марины Цветаевой: учеб. пособие. Москва : Флинта, 2004. 256 с.
26. Маслова В.А. Когнитивная лингвистика : учеб. пособие. 2-е изд. Минск : ТетраСистемс, 2005. 256 с.
27. Мацьків П. Концептосфера БОГ в українському мовному просторі: монографія. Дрогобич : Коло, 2007. 332 с.
28. Моргун Е.А. К вопросу о конвергенции когнитивного и прагматического подходов // Филология и лингвистика: проблемы и перспективы: материалы II Междунар. науч. конф. (г. Челябинск, апрель 2013 г.). Челябинск: Два комсомольца, 2013. URL: <https://moluch.ru/conf/phil/archive/79/3728/> (дата обращения: 30.10.2019).
29. Ніконова В.Г. Поетико-когнітивний аналіз драматичного тексту: художній концепт // Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Мовознавство. 2008. Вип. 14. URL: <http://movoznavstvo.com.ua/download/pdf/2008/39.pdf> (дата звернення: 04.02.2019).
30. Огар А. Суперечливі аспекти поняття «концепт» // *Проблеми гуманітарних наук : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка*. 2013. Вип. 32. С. 242–252.

31. Петрова Л.А. Художественный концепт в современной лингвокогнитологии // Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Мовознавство. 2011. Т. 19, Вип. 17(3). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumo_2011_19_17%283%29__24 (дата обращения: 17.02.2019).
32. Пименова М.В. Типы концептов и этапы концептуального исследования. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/tipy-kontseptov-i-etapy-kontseptualnogo-issledovaniya> (дата обращения: 28.10.2018).
33. Попова З.Д., Стернин И. А. Когнитивная лингвистика. Москва : АСТ Восток – Запад, 2010. 314 с.
34. Попова З.Д., Стернин И.А. Очерки по когнитивной лингвистике : монография. Воронеж : Истоки, 2003. 191 с.
35. Попова З.Д., Стернин И.А. Понятие «концепт» в лингвистических исследованиях. Воронеж, 1999. 30 с.
36. Попова З.Д., Стернин И.А. Семантико-когнитивный анализ языка : монография. 2-е изд., перераб. и доп. Воронеж : Истоки, 2007. 250 с.
37. Попова Н.М. Національно-марковані концепти в мовній картині світу Іспанії: динаміка розвитку : монографія. Київ : Логос, 2018. 267 с.
38. Раевская М.М. Los símbolos básicos de la identidad nacional en la lengua española. // *Актуальные проблемы современной иберо-романистики*, Вып. 5. Москва, 2013. С. 62-70.
39. Розвод Е. Типи концептів та їх класифікація в сучасному мовознавстві. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/akrif_2015_3_28 (дата звернення: 29.10.2018).
40. Салем К.М.Х. Поколение 1898 о проблеме Испании. URL : <http://www.vestnik.vsu.ru/pdf/philolog/2011/02/2011-02-23.pdf> (дата обращения: 13.01.2019).
41. Селіванова О.О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке : монографічне видання. Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
42. Слышкин Г.Г. Лингвокультурный концепт как системное образование. URL : <http://www.vestnik.vsu.ru/pdf/lingvo/2004/01/slyshkin.pdf> (дата обращения: 22.12.2018).

43. Степанов Ю.С. Константы: Словарь русской культуры. 3-е изд., испр. и доп. Москва : Академический Проект, 2004. 992 с.
44. Степанова Л.Н., Степанов Ю.С. Культура Испании: единство или раскол (к столетию «Поколения 98 года». // *Работы по испанской филологии*. – Москва: Книжный дом «Либроком», 2012. С. 265-269.
45. Степанюк М.П. Репрезентація емоційного стану художнього персонажа у жіночому романі: лінгвокогнітивний і гендерний аспекти (на матеріалі романів Ш. Бронте та Е. Бронте) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Херсон, 2016. 244 с.
46. Тарасова И.А. Категории когнитивной лингвистики в исследовании идиостиля // Вестник СамГУ. 2004. № 1(31). URL : <http://www.vestnik-samgu.samsu.ru/gum/2004web1/yaz/200411601.html> (дата обращения 25.12.2018).
47. Токарев Г.В. Концепт как объект лингвокультурологии (на материале репрезентаций концепта «Труд» в русском языке) : монография. Волгоград : Перемена, 2003. 213 с.
48. Церцвадзе М.Г. Концепт «Родина» в разносистемных языках // Вестник Челябинского государственного университета. 2014. № 7 (336). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kontsept-rodina-v-raznosistemnyh-yazykah> (дата обращения 06.04.2019).
49. Antón M.D.D. Matria contra Patria en la trayectoria espiritual de Unamuno. URL: <http://revistas.usal.es/index.php/0210-749X/article/view/1751> (último acceso: 13.10.2018).
50. Cruz-Hernández M. El 98 desde dentro. URL: <https://dadun.unav.edu/handle/10171/372> (último acceso: 16.10.2018).
51. Davidson D. The Method of Truth in Metaphysics // *Inquiries into Truth and Interpretation*. Oxford: Clarendon Press, 1984. P. 199-214.
52. Fauconnier G. Methods and Generalizations / Th. Janssen, G. Redeker (eds). *Cognitive Linguistics: Foundations, Scope, and Methodology*. Berlin, N.Y.: Mouton de Gruyter, 1999. P. 95-127.

53. Fodor J. A. Concepts: Where cognitive science went wrong. New York : Oxford University Press, 1998. 174 p.
54. Ibarretxe I., Valenzuela, J. (2012). Lingüística cognitiva. URL: https://www.researchgate.net/publication/272507381_Linguistica_Cognitiva (último acceso: 13.05.2019)
55. Laín Entralgo P. La generación del 98 y el problema de España. URL: <http://arbor.revistas.csic.es/index.php/arbor/article/view/652/658> (último acceso: 18.11.2018).
56. Lázaro F., Tusón V. Literatura española: bachillerato 2. Madrid : Anaya, 1988. 411 p.
57. López J.F. La generación de 1898. URL: <http://hispanoteca.eu/Literatura%20espa%C3%B1ola/Generaci%C3%B3n%20del%2098/La%20generaci%C3%B3n%20de%201898.html> (último acceso: 19.11.2018).
58. Mouyal N. España y el desastre de 1898: La Generación de 1898. URL: <http://academics.wellesley.edu/Spanish/Span324/gen98.html> (último acceso: 20.11.2018).
59. Nuyts J. Epistemic Modality, Language, and Conceptualization: A Cognitive-Pragmatic Perspective. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2003. 428 p.
60. René Dirven, Marjolyn Verspoor. Cognitive Exploration of Language and Linguistics. Amsterdam/Philadelohia : John Benjamins Publishing, 2004. 277 p.
61. Teresa C.Q. Integración Conceptual (Blending) en el discurso y la obra poética de Seamus Heaney. URL: <https://uvadoc.uva.es/bitstream/handle/10324/124/TEISIS46-100119.pdf;jsessionid=F8353E341FACF767CA96C9D1F2A37185?Sequence=1>

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

62. Diccionario de la lengua española. URL: <https://dle.rae.es/?w=diccionario> (último acceso: 25.10.2019).
63. Diccionario de sinónimos y antónimos. Madrid: Escasa Calpe, 2011. 630 p.
64. Diccionario temático. Sinónimos y antónimos. León : Editorial Evergraficas, 1984. 638 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

65. Azorín Castilla. URL: <https://ru.scribd.com/doc/269429688/Castilla-Azorin-pdf> (último acceso: 05.01.2019).
66. Azorín La voluntad. Madrid : Castalia, 1968. 303 pp.
67. Azorín Obras Selectas. Madrid : Biblioteca nueva,1982. 1396 p.
68. Machado A. Campos de Castilla. URL : http://www.ignaciodarnaude.com/textos_diversos/Machado.Antonio.Campos%20de%20Castilla.pdf (último acceso: 12.12.2018).
69. Unamuno M. Antología poética. ES : Alianza Editorial, 2007. 144 p.
70. Unamuno M. Castilla. URL: <https://www.poemas-del-alma.com/castilla.htm> (último acceso: 01.12.2018).
71. Unamuno M. En torno al casticismo. URL: http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/en-torno-al-casticismo-253798/html/dcc55a76-2dc6-11e2-b417000475f5bda5_5.html (último acceso: 09.12.2018).
72. Unamuno M. Logré morir con los ojos abiertos. URL: http://www.babelmatrix.org/works/es/Unamuno%2C_Miguel_de1864/Logr%C3%A9_morir_con_los_ojos_abiertos (último acceso: 02.12.2018).
73. Unamuno M. Niebla. Barcelona : S.L.U. ESPASA LIBROS, 2010. 288 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Напрями дослідження концептів

Назва напрямку	Представники	Характеристика
Онтологічний	Р. Джекендоф, Р. Лангакер	Має суб'єктивістську спрямованість і визначає концепт як продукт розумової діяльності індивіда
Логічний	Н. Д. Арутюнова, О. Л. Бессонова, М. В. Нікітін	Трактує концепт як ментальну репрезентацію дійсності
Семантико-психологічний	З. Д. Попова, Й. А. Стернін	Характеризується семасіологічною спрямованістю спрямований на виявлення загальних закономірностей у формуванні ментальних уявлень
Лінгвокультурологічний	В. І. Карасик, В. М. Телія	Культура входить до ментального простору людини
Етнолінгвістичний	Н. В. Іваненко	Фокусується на специфічних – національних, народних – особливостях етносу
Поетологічний	Л. І. Белехова, О. М. Кагановська, В. Г. Ніконова	Вивчає специфічний тип концептів – словесні поетичні образи. Опис концепту відбувається за допомогою концептуального аналізу.

Психолінгвістичний	О. О. Залевська	Особлива роль у формуванні і функціонуванні концепту відводиться зв'язку між свідомістю і тілом
Дискурсивний	Л. Вітгенштейн, Ж. Дельоз	Спирається на діяльнісний стиль мислення, як реакція на традиційний репрезентаційний стиль мислення, що тлумачить процес пізнання як відображення дійсності пасивним індіферентним суб'єктом.

Додаток Б
Структура концепту за Г. Г. Слишкінім

Додаток В

Лексичні вербалізатори концепту БАТЬКІВЩИНА у творчості Антоніо

Мачадо

Негативні вербалізатори	Нейтральні вербалізатори	Позитивні вербалізатори
<p> madrastra <u>agrios</u> campos <u>parda</u> tierra serrezuelas <u>calvas</u> colinas <u>obscuras</u> <u>desnudos</u> peñascales tierra <u>triste</u> <u>decrepitas</u> ciudades <u>mortecino</u> hogar campo <u>ensombrecido</u> pedregal <u>desierto</u> <u>quiebras</u> del pedregal los campos <u>se</u> <u>obscurecen</u> Castilla <u>miserable,</u> <u>nvuelta en sus andrajos</u> <u>no es aquella tan</u> <u>generosa</u> Castilla <u>envuelta en sus</u> <u>harapos</u> la <u>agria melancolía</u> <u>sombrías soledades</u> <u>diminutos</u> pegujales tierra <u>dura y fría</u> <u>desnudos</u> y <u>pelados</u> serrijones tierra <u>ingrata</u> <u>decrépit</u>as ciudades <u>adusta</u> tierra <u>calvas</u> roquedas yermo <u>frío</u> Castilla del <u>desdén</u> contra la suerte Castilla <u>del dolor y de la</u> <u>guerra</u> Castilla <u>de la muerte</u> la tierra <u>de las águilas</u> </p>	<p> Castilla Soria Aragón España Duero Iberia Valencia pedregal cerros campos monte alcores tierra serrezuelas colinas yermos roquedas peñascales prado ciudades loma alcores campillo pradera pegujales serrijones roquedas yermo sierras Andalucía palmeras </p>	<p> hogar madre Soria es una <u>barbacana</u> colinas <u>coronadas de</u> <u>roble y encinas</u> <u>humilde</u> prado verdes álamos largos ríos tierra <u>noble</u> aguas <u>plateadas</u> del Duero el corazón de roble de Iberia y de Castilla tierra <u>mía</u> tierra <u>fuerte</u> Castilla <u>varonil</u> tierra <u>inmortal</u> tierra en que nació patria </p>

<p> <u>caudales</u> <u>cerros de plomo y de</u> <u>ceniza</u> <u>campillo amarillento</u> <u>como tosco saya de</u> <u>campesina esa</u> <u>La España de charanga</u> <u>y pandereta, cerrado y</u> <u>sacristía</u> <u>España especialista en el</u> <u>vicio</u> <u>esa España inferior que</u> <u>ora y bosteza, vieja y</u> <u>tahúr, zaragatera y triste</u> <u>esa España inferior que</u> <u>ora y embiste</u> <u>grises peñas</u> <u>viejos encinares</u> <u>ciudades con calles sin</u> <u>mujeres</u> <u>plazas desiertas</u> <u>huerto sombrío</u> <u>dispersas serranías</u> <u>extranjero en los</u> <u>campos de mi tierra</u> </p>		
---	--	--

Додаток Г

Графічний аналіз поезії Мігеля де Унамуно «Tú me levantas, tierra de Castilla»

Лексичні вербалізатори з негативною конотацією виділені курсивом, лексичні вербалізатори з позитивною конотацією виділені напівжирним, нейтральні вербалізатори – підкресленим шрифтом.

Tú me levantas, tierra de Castilla,
 en la *rugosa palma* de tu mano,
 al cielo que te enciende y te refresca,
 al cielo, tu amo,
Tierra *nervuda, enjuta, despejada*,
madre de corazones y de brazos,
 toma el presente en ti *viejos colores*
 del **noble** antaño.
 Con la pradera cóncava del cielo
 lindan en torno tus *desnudos campos*,
 tiene en ti **cuna** el sol y en ti *sepulcro*
 y en ti santuario.
 Es todo cima tu extensión redonda
 y en ti **me siento al cielo levantado**,
 aire de cumbre es el que se respira
 aquí, en tus *páramos*.
¡Ara gigante, tierra castellana,
 a ese tu aire soltaré mis cantos,
 si te son dignos bajarán al mundo
 desde lo alto!